

**CROFTING COMMISSION
COIMISEAN NA CROITEARACHD**

Coimisean na Croitearachd

Aithisg is Cunntasan Bliadhnail
2015-2016

Aithisg Bhliadhnail 2015-2016

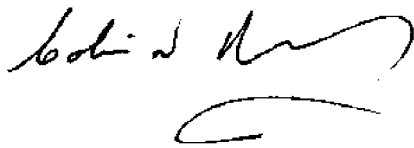
Air a cur fa chomhair Pàrlamaid na h-Alba fo Earrann 28 agus Sgeideal 1, paragraf 19 de dh'Achd nan Croitearan (Alba) 1993 mar a chaidh atharrachadh le Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2007 agus Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010 agus Achd na Croitreachd (Atharrachadh) (Alba) 2013.

Don Fhìor Urramach Nicola Sturgeon
Prìomh Mhinistear A Mòrachd

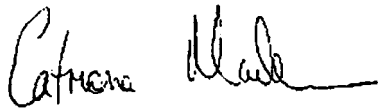
A Phrìomh Mhinisteir, a Bhanacharaid

Tha e na urram dhuinn an ceathramh Aithisg Bhliadhnail le Cunntasan aig Coimisean na Croitearachd a' buntainn ris a' bhliadhna 2015 gu 2016 a thoirt seachad.

Leis gach deagh dhùrachd

Cailean Ceannadach, Neach-gairm

Catrìona NicIleathain, Ceannard

SG/2016/113

Coimisean na Croitearachd
Taigh a' Ghlinne Mhòir, Rathad na Leacainn, Inbhir Nis, IV3 8NW
Fòn:01463 663439

Clàr

Aithisg air Dèanadas	2
Sealladh Farsaing	2
Sùil air ais air a' bhliadhna	4
Cò sinne agus dè nì sinn	6
Sgrùdadh air Dèanadas	8
Sealladh air ionmhas na bliadhna	8
Amasan na h-obrach againn	11
Na thug sinn gu buil cheana	12
Mar a tha sinn ga dhèanamh	16
Atharrachadh air an dòigh sam bi sinn ag obair	17
Na Com-pàirtichean againn	18
Croitean Beò	20
Cùil-chinn air an Riaghladh	22
Reachdas croitearachd a tha èifeachdach agus a bhuineas dhan latha	24
Riaghlaidhe a tha Ceart agus Èifeachdach	27
An Obair a tha Romhainn	29
Cunntasan Bliadhnail	31
Aithisg Cunntachalachd	31
Aithisg Neach-sgrùdaidh Neo-eisimeilich	48
Aithrisean Ionmhais 2015-16	50

Aithisg air Dèanadas Sealladh Farsaing

Facal-toisich bho Neach-gairm agus bho
Cheannard Coimisean na Croitearachd

Am-bliadhna chunnacas cuideam às ùr le Coimiseanairean agus sgioba gus croitearachd a riaghladh gu h-èifeachdach. Thathar air adhartas nach beag a dhèanamh mu na ceithir toraidhean, a tha gam mìneachadh anns a' phlana chorporra againn, a thaobh cleachdadh croitean gu beò a bhrosnachadh, riaghladh nan cùl-cinn, reachdas an latha an-diugh agus riaghladh a tha èifeachdach is ceart.

Tha an coileanadh is an obair as motha againn ri linn na bliadhna a chaidh seachad agus mar a tha iad fuaighte agus a' cur ri Toraidhean Nàiseanta 'Dèanadas Alba' gan toirt seachad ann an duilleag 15.

Chùm sinn oirnn a' feuchainn ris an dòigh a bhios sinn ag obrachadh atharrachadh gus a dhèanamh

cinnteach gun toir sinn an t-seirbheis as fheàrr a ghabhas a thoirt do chroitearan. Thathar air àireamh de chlachan-mìle cudromach a thoirt gu buil, nam measg toirt a-steach siostam fiosrachaidh nan Croitean anns a' Ghearran 2016 a ghlèidh fiosrachadh eachdraidheil uile a' Choimisein agus a chruthaich is a leasaich an dòigh sam bi an sgioba a' làimhseachadh chùisean. Leanaidh an clàr-obrach seo air adhart ann an 2016-17, a' cur rudan air an aon rèir barrachd fhathast.

Chùm sinn oirnn ag obair le luchd-croitearachd gus còig tàbhachdan mu chroitearachd a chomharrachadh a bhios mar cheann-crìche do luchd-croitearachd, rud a dh'fhàg gu bheil an obair againn nas dlùithe air a chèile agus gum bi amasan

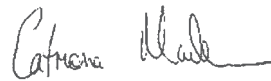
coitcheann againn, le dleastanasan soilleir gus an libhrigeadh.

Chaidh an dara Cunntas-sluaigh Croitearachd a chur a-mach aig deireadh 2015. Chaidh an fhoirm a dhèanamh nas sìmplidhe fhathast gus am biodh e cho soirbh 's a ghabhas do chroitearan a lìonadh a-steach. Tha croitearan air gabhail gu fàbharach ris a' Chunntas a-rithist le 73% ga chur air ais. Chunnaic sinn leudachadh air obair-riaghlaidh mar thoradh air Cunntas-sluaigh 2014 agus 2015 le chèile. Tha croitearan a' faighinn barrachd tuigse air na dleastanasan aca agus air na roghainnean a tha ann dhaibh gus a dhèanamh cinnteach gum bi iad a' cumail ris na dleastanasan aca.

Ann an 2016-17 bithear ag ullachadh airson an dara cuairt de na taghaidhean gu Coimisean na Croitearachd, le Riaghaltas na h-Alba nan ceann. Bidh sinn an sàs ann an oideachadh nan coimhearsnachdan-croitearachd mu obair nan Coimiseanairean agus a' brosnachadh chroitearan gus seasamh no taghadh, gus an tèid siostam na croitearachd a neartachadh le suidheachadh fa leth

a' Choimisein mar an aon bhuidheann phoblach ann an Alba far a bheil a' chuid as motha de bhuill a' Bhùird gan taghadh leis na daoine a bhios e a' riaghladh.

Thairis air a' bhliadhna a tha romhainn leanaidh sinn oirnn ag obair gu dlùth leis na com-pàirtichean againn air na còig tàbhachdan mu chroitearachd agus cuideam an-còmhnaidh air na ceithir toraidhean gus croitearachd a dhìon san ùine romhainn air a' cheann thall.

Catriona NicIleathain
Ceannard

Cailean Ceannadach
Neach-gairm

Sùil air ais air a' bhliadhna Giblean 2015 gu Màrt 2016

An Giblean 2015

Chaidh foirmichean-iarrtais agus duilleachain-fhiosrachaidh a thoirt a-mach a chuideachadh ri croitearan gus riaghladh air croitearachd a thuigsinn.

An t-Ògmhios 2015

Thòisicheadh air obair gus Clàr nan Croitean ùrachadh le barrachd is 9,000 de dh'atharrachaidhean mar thoradh air Cunntas-sluaigh Croitearachd 2014. B' e seo an t-ùrachadh fa leth a bu mhotha o chionn còrr is trì fichead bliadhna.

An Lùnastal 2015

Bha àite aig a' Choimisean aig Fèis Cridhe a' Bhreacain ann am Baile an Droma, Siorrachd Rois, agus ghabh e pàirt ann deasbad mu chroitearachd.

An t-luchar 2015

Chuir an Coimiseanair I S MacDhòmhnaill an iomairt mu dhealbhadh còir-sealbhadh aig a' Choimisean air bhog gus croitearan a bhrosnachadh airson na h-ùine air thoiseach.

An t-Sultain 2015

Rinn Viv NicGumaraid, croitear à Bail' Ùr an t-Slèibhe, agus Dòmhnall MacFhionghain, croitear òg à Leòdhas, frithealadh air coinneamh a' Bhùird mar phàirt de Chlàr Meantorchd a' Bhùird.

An Cèitean 2015

Thadhail an Dr Aileen NicLeòid, Ministear airson na h-Àrainneachd, Atharrachadh-side agus Leasachadh-fearainn air a' Choimisean gus coinneachadh ri Coimiseanairean agus sgioba.

Watch our short video to see how you can plan for the future of your croft.

An Dàmhair 2015

Chùm Coimisean na Croitearachd, cuide ri Clàran na h-Alba, Caidreachas Croitearachd na h-Alba, Luchd-comhairle SAC agus Luchd-stiùiridh Pàigheadh is Sgrùdaidhean Ionadail Riaghaltas na h-Alba sreath de bhuidhnean-obrach air feadh nan siorrachdan ri croitearachd.

An t-Samhain 2015

Chaidh sreath stèidhichte riaghailtean do chomataidhean nan cùl-cinn a chur air làrach-lìn a' Choimisein.

Am Faoilleach 2016

Toirt a-steach Siostam Fiosrachaidh ùr nan Croitean, a ghlèidh fiosrachadh eachdraidheil uile a' Choimisein, fiosrachadh nam measg air còrr is 20,000 croit, 62,000 de chùisean agus cha mhòr leth-mhillean sgrìobhainn.

An t-Samhain 2015

Chùm an Coimisean coinneamh a' Bhùird aca san Eilean Sgitheanach agus thadhail iad air croitean ann am Borgh, a' coinneachadh ri croitearan agus Fearann-coimhearsnachd na h-Alba gus cluinntinn mun choimhearsnachd a' gabhail seilbh air a' bhaile.

An Dùbhlachd 2015

Chuir an Coimisean Cunntas-sluaigh Croitearachd 2015 a-mach.

Am Màrt 2016

Làrach-lìn ùr air a cur air bhog.

Cò sinne agus dè nì sinn

Is e Buidheann Phoblach Neo-roinneil a tha ann an Coimisean na Croitearachd a chaidh a stèidheachadh anns a' Ghiblean 2012 fo chumhaichean Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010 (an Achd). Tha an Coimisean ag obrachadh bho latha gu latha gu neo-eisimeileach air an riaghaltas, ach tha e na eagrachadh a tha an urra ri Ministearan na h-Alba air a' cheann thall.

Tha Bòrd Coimisean na Croitearachd air a dhèanamh suas le còignear Choimiseanairean Croitearachd air an taghadh bho cheàrnaidhean anns na sgìreachdan ri croitearachd, agus trìùir Choimiseanairean air an cur an dreuchd le Riaghaltas na h-Alba. Chaidh an Neach-gairm a thaghadh ann an dreuchd le baileat leis na Coimiseanairean. Tha an Coimisean air a chuideachadh le sgioba de 62 neach air a stiùireadh leis a' Cheannard.

Is e a' phrìomh obair a tha aig Coimisean na Croitearachd riaghladh croitearachd, ath-eagrachadh croitearachd, cur leas na croitearachd air adhart agus cumail sùil air cùisean ceangailte ri croitearachd. Ann an obrachadh nan dreuchdan againn feumaidh sinn a bhith mothachail air cho cudromach agus a tha e gun tèid slugh a ghleidheadh.

Tha an Achd a' cur mar dhleastanas air a' Choimisean sgrùdadh a dhèanamh cuideachd air briseadh dhleastanasan le croitearan nan luchd-gabhail agus sealbhadairean nan còmhnaidh. 'S urrainn dhuinn comhairle a thoirt do Riaghaltas na h-Alba air cùisean ceangailte ri croitearachd agus bidh sinn cuideachd a' co-obrachadh le buidhnean eile airson leasachadh eaconamach agus sòisealta nan siorrachdan ri croitearachd.

An t-adhbhar againn

Sìostam na croitearachd a riaghladh mar as còir agus gu reusanta gus a dìon airson nan ginealach ri tighinn.

An sealladh againn

A bhith mar riaghlaidhe treòrach a bhios a' cleachdadh nan cumhachdan aige gus taic a chur ri sìostam na croitearachd.

Na luachan againn

Tha luachan corporra a' Choimisein a' nochdadh na tha cudromach dhuinn mar bhuidheann agus tha iad aig cridhe mar a bhios sinn a' feuchainn ri obrachadh bho latha gu latha.

Dealas mun obair againn

Aire do na coimhearsnachdan agus don àrainneachd againn

Ag obair gu deimhinneach mar sgioba

Rùn ri càileachd agus rudan a dhèanamh nas fheàrr

Ionnsaich Oidich Tionnsgain

Sgrùdadh air Dèanadas

Sealladh air ionmhas na bliadhna

Tha Leabhar-làimhe an Riaghaltais mu Aithisgean Ionmhais (FReM 2015-16) a chuir Roinn Ionmhais A Mòrachd a-mach a' mìneachadh riochd nan cunntasan bliadhnail. Tha Tabhartas gus Cuideachadh air a chur ris an Tasgadh Choitcheann ann an Aithris nan Atharrachaidhean ann an Cothrom Luchd-pàighidh Cìse seach anns an Aithris air Caiteachas Glan Coileanta. Tha a h-uile teachd agus caitheamh eile gan cur ris an Aithris air Caiteachas Glan Coileanta.

Toradh ionmhasail

A' cunntasachd a rèir teachd-a-steach agus caiteachais tha toradh ionmhasail na bliadhna air gnìomhachas àbhaisteach a' nochdadh còrr de (£152,000) (easbhaidh £134,000 2014-15). Tha an (còrr)/easbhaidh seo ag èirigh mar thoradh air atharrachaidhean ann an cunntasachd, mar ìsleachadh agus ghluasadan calpa obrachaidh, air na h-aithrisean

ionmhasail far nach eil sruthadh ann an airgead ullamh. A' cunntasachd a rèir an airgid ullaimh, rinn Coimisean na Croitearachd fo-chaitheamh airson 2015-16 sna fhuair e mar Thabhartas gus Cuideachadh de £15,000 (£1,000 2014-15).

Thug Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010 caochladh dhleastanasan agus dhreuchdan

Giorrachadh air (Còrr)/easbhaidh airson na bliadhna	2015-16 £000	2014-15 £000
Caiteachas Obrachaidh Iomlan	2,759	2,864
Tabhartas gus Cuideachadh	(2,540)	(2,547)
Teachd-a-steach Eile	(371)	(183)
(Còrr)/Easbhaidh	(152)	134

Cothromachadh eadar caiteachas obrachaidh a rèir airgid ullaimh le Tabhartas gus Cuideachd air a tharraing a-nuas	2015-16 £000	2014-15 £000
(Còrr)/Easbhaidh	(152)	134
Gan airgead nach eil na airgead ullamh:		
Ìsleachadh agus Lùghdachadh	(75)	(102)
Atharrachaidhean air calpa-obrach a' toirt a-steach:		
Fèichearan	(5)	(26)
Creideasairean	92	(98)
Gluasad maoin-banca ri phàigheadh gu Clàran na h-Alba	4	22
Tasgadh	121	69
Fo-chaitheamh air Tabhartas gus Cuideachadh air a tharraing a-nuas	15	1

ùra. Tha teachd-a-steach eile mar mhaoineachadh ann an èiginn a fhuair an Ceannard gus raointean comharraichte de chaiteachas a mhaoineachadh, leithid lìbhrigeadh Cunntas-sluaigh na Croitearachd agus làimhseachadh clàradh chroitean às leth Clàran na h-Alba.

Gun tarraing air ullachaidhean, bha caiteachas obrachaidh eile airson 2015-16 aig ìre £649,000 an coimeas ri £760,000 ann an 2014-15. Tha an lùghdachadh seo de £111,000 ann air sàilleabh, air a' chuid as motha, fastadh neach-lagha aig an taigh às an tàinig lùghdachadh air cìsean laghail air an taobh a-muigh, coinneamhan Luchd-measaidh ionadail seach co-labhairt choitcheann do Luchd-measaidh agus smachd teann a thaobh buidseit air cosgaisean ceangailte ri teicneòlas-fiosrachaidh.

Bha ìsleachadh agus lùghdachadh £27,000 na b' ìsle ann an 2015-16 na 2014-15 air sàilleabh lùghdachaidh air luachan maoin a' Choimisein.

Dèanadas a' Bhuidseit 2015-16

Riaraich Riaghaltas na h-Alba buidseat (air a bheilear a' gabhail Crìoch Caiteachais) do Choimisean na Croitearachd de £2.589m mar chaiteachas airgid ullaimh, de £2.547m (£2.515m air sgioba agus cosgaisean obrachaidh agus £0.032m mar chalpa) agus £0.042m air cosgaisean nach eil na airgead ullamh mar ìsleachadh agus lùghdachadh.

Chùm an Coimisean ris an targaid aige mu airgead ullamh airson 2015-16 le bhith a' tarraing a-nuas £2.540m a-mach às an £2.547m a chaidh a riarachadh.

B' e an caiteachas calpa ann am firinn a dh'èirich ann an 2015-16 £121,000 agus ged a chaidh e seachad air an riarachadh le £89,000, chaidh a cheadachadh ro làimh le Pannal Ceadachadh Ionmhais a' Choimisein agus Riaghaltas na h-Alba. Thathar an dùil sna bliadhnaichean air thoiseach nach toir Riaghaltas na h-Alba buidseat riarachadh calpa seachad, le caiteachas calpa ga mhaoineachadh bho chaiteachas air goireasan agus aithisg ga toirt ga rèir sin.

Is e a' chis air ìsleachadh agus lùghdachadh ann an cunntasan 2015-16 £75,000 a tha a' dol seachad air an riarachadh de £42,000 le £33,000. Tha Riaghaltas na h-Alba ag aideachadh nach eil an riarachadh seo gu leòr agus thathar an dùil gun tèid sùil às ùr a thoirt air airson nam bliadhnaichean ri teachd.

Aithris mu ghnòthach a' dol air adhart

Tha am Bòrd agus an t-Oifigear Cunntachail air beachd a ghabhail air air a' bhuidseit agus air an riarachadh de thabhartas gus cuideachadh na lùib airson 2016-17 agus tha iad den bheachd gu bheil goireasan gu leòr aig Coimisean na Croitearachd gus leantail air ag obrachadh an-dràsta. Tha na cunntasan gan ullachadh uime sin mar ghnòthach a' dol air adhart.

Cùisean sòisealta, coimhearsnachd agus còraichean daonna

Air an aon ràmh ri Riaghaltas na h-Alba, tha Coimisean na Croitearachd air còraichean sòisealta agus eaconamach a chur aig cridhe a' phlana chorpóra againn. Thathar air dleastanas sònraichte a chur oirnn fo Achd 2010 gu:

- Taic a chur ri gleidheadh an t-sluaigh
- A bhith mothachail air seasmhachd croitearachd
- Co-obrachadh le buidhnean com-pàirteachais airson leas sòisealta agus eaconamach nan coimhearsnachdan-croitearachd.

“ Air an aon ràmh ri Riaghaltas na h-Alba, tha Coimisean na Croitearachd air còraichean sòisealta agus eaconamach a chur aig cridhe a' phlana chorpóra againn. ”

Amasan na h-obrach againn

Tha sinn ag obair gus ceithir toraidhean bunaiteach a thoirt a-mach a fhreagras air na dùbhlain air an fheum sinn aghaidh a chur, a bharrachd air a bhith sùbailte gu leòr gus freagairt a thoirt air atharrachaidhean is cothroman ùra.

Daingnichidh libhrigeadh nan toraidhean a' chroitearachd, nan daoine is nan coimhearsnachdan a' cur rithe, san àm ri teachd, às an tig atharrachadh deimhinneach air an dòigh sam bi sinn a' riaghladh croitearachd agus a rèir sin a' daingneachadh luach agus buannachd phoblach an t-siostaim seo de sheilbh-fearainn a bhuineas gu dìreach do dh'Alba.

Is e adhbhar Riaghaltas na h-Alba seirbheisean Riaghaltais agus poblach a stiùireadh gus dùthaich nas soirbheachaile a chruthachadh, le cothroman do dh'Alba gu lèir soirbheachadh, le bhith a' cur ri fàs seasmhach eaconamach. Tha Riaghaltas na h-Alba air sia deug de Thoraidhean Nàiseanta a chruthachadh, agus iad a' comharrachadh na tha e ag iarraidh toirt gu buil thairis air na deich bliadhna romhainn. Le bhith a' toirt nan toraidhean seo gu buil còmhla, nì sinn Alba na h-àite nas fheàrr ri fuireach anns agus na dùthaich nas beartaiche agus nas soirbheachaile.

Tha na toraidhean corporra againn a' cur ann an seagh dìreach ris na 5 Toraidhean Nàiseanta:

Tha sinn a' fuireach ann an àiteachan a tha air an deagh dhealbhadh is seasmhach far an tèid againn air cothrom fhaighinn air na goireasan is na seirbheisean air a bheil feum againn

Tha coimhearsnachdan againn a tha làidir, daingeann is taiceil far an gabh daoine uallach airson nan gnìomhan aca agus mar a bhios iad a' toirt buaidh air daoine eile

Tha sinn a' cur luach air agus a' gabhail tlachd às an àrainneachd againn, air a togail no nàdarra, agus ga dìon airson nan ginealach ri teachd

Tha sinn a' lùghdachadh na buaidh a bheir ar cuid caitheimh is dèanadais air an àrainneachd gu h-ionadail is gu cruinneil

Tha na seirbheisean poblach againn den chiad ìre, èifeachdach agus a' freagairt air feumalachdan muinntir an àite

Na Toraidhean Corporra Againn

Toradh 1

Tha na croitean uile air an rianachd, air an àrach gu math no air an cur gu feum buannachdail iomchaidh eile

Toradh 2

Tha gach cùl-cinn ga riaghladh agus is e cleachdaidhean air an roinn a thaobh rianachd an àbhaist

Toradh 3

Tha reachdas èifeachdach againn a thaobh croitearachd a bhuineas dhan latha an-diugh, a tha iomchaidh agus a rèir feumalachdan luchd-croitearachd agus nan amasan nàiseanta san ùine fhada

Toradh 4

Tha croitearachd ga riaghladh ann an dòigh a tha ceart agus èifeachdach

Na thug sinn gu buil cheana

Sa Phlana-ghnìomhachas againn airson 2015-2016, chomharraich sinn caochladh chlach-mìle bunaiteach a bha sinn ag iarraidh toirt gu buil a chuidicheadh rinn obrachadh gus na Toraidhean Corporra againn a lìbhrigeadh agus tha sinn sinn air adhartas nach beag a dhèanamh leotha seo.

Toradh a h-Aon

Tha a h-uile croit fo sheilbh, air a rianachd agus a h-àrach gu math no air a cur gu feum buannachdail iomchaidh eile

Cunntas-sluaigh Croitearachd

Chaidh an dara Cunntas-sluaigh Croitearachd a chur a-mach anns an Dùbhlachd 2015 le ceann-latha gus a chur air ais air 30 Màrt 2016. Chleachd sinn na dh'ionnsaich sinn bho chur a-mach Cunntas a h-aon ann an 2014 a chuidich rinn gus an dara fear ullachadh agus rinn sinn grunn atharrachaidhean mar thoradh air sin.

Dleastanasan Croitearachd

Thug sinn comhairle do chroitearan a fhuair a-mach nach robh iad a' coileanadh nan dleastanasan aca an dèidh cur a-mach Cunntas-sluaigh Croitearachd 2014 agus chunnaic sinn meudachadh air iarrtasan airson Fo-ghabhail, Sònrachadh agus Cead a bhith à Làthair bho chroitearan a' feuchainn ris a' chùis a rèiteach air an ceann fhèin.

Toradh a Dhà

Tha gach cùl-cinn ga riaghladh agus is e cleachdaidhean air an roinn a thaobh rianachd an àbhaist

Riaghailtean nan Cùl-cinn

Dh'ùraich sinn teamlaid Riaghailtean nan Cùl-cinn agus chuir sinn iad air an làrach-lìn san t-Samhain 2015 gus a bhith gan cleachdadh le comataidh sam bith a bhios a' feuchainn an dara cuid ris na riaghailtean aca ùrachadh no feadhainn ùra a thoirt a-steach.

Toradh a Tri

Tha reachdas èifeachdach againn a thaobh croitearachd a bhuineas dhan latha an-diugh, a tha iomchaidh agus a rèir feumalachdan luchd-croitearachd agus nan amasan nàiseanta san ùine fhada

Fòram Luchd-croitearachd

Dh'obraich sinn le luchd-pàirteachaidh croitearachd eile tro Fhòram Luchd-croitearachd gus còig raoitean tàbhachdach mu ghnìomh a chuireadh air adhart gu Ministearan na h-Alba an dèidh sin gus beachd a ghabhail orra. Tha obair a' dol air adhart orra seo fhathast agus plana-ghnìomha ga chur ri chèile do gach raon.

Toradh a Ceithir

Tha croitearachd ga riaghladh ann an dòigh a tha ceart agus èifeachdach

Foirmichean-iarrtais

Tharraing sinn foirmichean-iarrtais suas gus barrachd fiosrachaidh a ghlacadh aig toiseach a' phròiseis agus ùine a' phròiseis a lùghdachadh a rèir sin.

Siostam Gnìomhachais Ùr

Nochd an siostam gnìomhachais ùr, CIS, anns a' Ghearran 2016. Buinidh an siostam ris an taobh a-staigh a-mhàin agus gus làimhseachadh iarrtasan riaghlach air a' chuid as motha. Bheir an siostam sgrùdadh nas fheàrr air modhan-obrach, tional fiosrachaidh nas fheàrr, aithisgean agus dreuchdan, agus bu chòir gum faic sinn a' bhuidhe lòn a bheir e sa bhliadhna-ionmhais a tha romhainn.

Dèanamh Cho-dhùnaidhean Tiomnaichte

Thòisich sinn eacarsaich phileat ann an Dèanamh Cho-dhùnaidhean Tiomnaichte san t-Samhain 2015 airson caochladh dhreuchdan a bheir a' chumhachd do sgioba ri Riaghladh ann an dèanamh cho-dhùnaidhean, agus a bheir croitearan a-steach ann an seagh nas dìriche ann an dèanamh cho-dhùnaidhean.

Brùchdadh Carbain

Chruinnich sinn fiosrachadh bunaiteach agus mhìnich sinn a' chiad ìre de phlana-gnìomhachais a' sealltainn air lùghdachadh air brùchdadh a' charbain againn.

Ùrachadh air Clàr nan Croitean

Rè na bliadhna seo, thàinig an t-ùrachadh a bu mhotha air Clàr nan Croitean o chionn trì fichead bliadhna le ìre nach bu bheag de dh'obair air a gabhail. B' iad seo Cunntas-sluaigh Croitearachd (bha 9.000 clàr croitean gan dearbhadh is gan ùrachadh), briseadh sìos nan roinnean-feuraich nuair a bha croit air a bhith air a ceannach agus an roinn ann an gabhail fhathast (3000 clàr) agus sùil às ùr air suidheachaidhean Croitearan Mar Shealbhadair na Chòmhnaidh gus a dhearbhadh gum biodh gèilleadh làn don reachdas (5500 clàr).

Thug sinn aithisg cuideachd do Riaghaltas na h-Alba mu chaochladh cheuman adhartach airson na bliadhna:

Na Tàbhachdan Againn	Ceum Toraidh	Inbhe
RIAGHLADH – Tha sinn a’ lìbhrigeadh nan dleastanasan riaghlaidh againn gu luath, gu ceart agus gu cruinn	Lùghdachadh air an ùine gus co-dhùnadh a dhèanamh air iarrrasan riaghlaidh airson croitean air an clàradh:	
	Dì-chroiteadh (Taigh-croite agus Fearann-gàrraidh agus Gabhail) – 50%	
	Roinneadh – 25%	
	Gach fear eile – 20%	
	Lùghdachadh 20% air an ùine airson iarrrasan gus croitean a chlàradh	
Lùghdachadh 14% ann an àireamh nan gearanan aonaichte a fhuair an Coimisean		
Meudachadh 5% ann an àireamh nan comataidhean-feuraich ann an dreuchd		
Lùghdachadh 5% air àireamh nam feurach gun riaghladh a dh’aithnichear		
DLEASTANASAN – Tha sinn a’ dearbhadh gun cùm croitearan ris na dleastanasan aca a bhith a’ fuireach air, no faisg air, na croitean aca agus a bhith gan obrachadh	15% de shuidheachaidhean aithnichte a chaidh an tòiseachadh no an rèiteach le gnìomh leis a’ chroitear don fheadhainn a dh’innis dhuinne dhan deòin fhèin nach robh iad a’ cumail ris na dleastanasan aca	
	15% de shuidheachaidhean aithnichte a chaidh an tòiseachadh no an rèiteach tro ghnìomh leis a’ chroitear don fheadhainn nach do chuir foirm cunntas-sluaigh air a lionadh air ais	
RIAGHLADH, FIANAIS, DLEASTANASAN	Lùghdachadh 15% air cosgaisean airson faidhlichean a chumail an tasgadh	
	Lùghdachadh gu neoni air àireamh nan freagairtean fadalach fo Shaorsa an Fhiosrachaidh	
	Lùghdachadh 15% air ìrean de sgioba à làthair iar sàilleibh tinneis	
	Lùghdachadh 4% air tionndadh-thairis sgioba	

Seòladh:

Air a Thoirt gu Buil

Air a Leasachadh

Air a Ghleidheadh

Gun a bhith air a Thoirt gu Buil

Ceistean agus gàbhaidhean bunaiteach

Tha an Coimisean air ullachaidhean a thaobh rianachd air gàbhaidhean a neadachadh nar cuid riaghlaidh tro shealltainn gu cunbhalach air Clàr nan Gàbhaidhean le Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais a thathar ag aithisg dhan Bhòrd an uair sin (faic td 41 anns an Aithris mu Riaghladh). Tha caochladh dhùbhlann is ghàbhaidhean air an do chùim an Coimisean sùil agus rian gu faiceallach thairis air a’ bhliadhna mu dheireadh agus leanaidh e air ga dhèanamh ann an 2016/17.

- Bacaidhean air goireasan gus na dleastanasan a dh’iarrar fo Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010 a dhèanamh.
- Gleidheadh ìrean sgioba gus na feumalachdan a thaobh ghoireasan nar cuid dhleastanasan a thoirt a-mach gu h-èifeachdach.
- Buaidh a thaobh cliù na buidhne mar thoradh air agartachd mu cho-dhùnaidhean riaghlach.

Mar a tha sinn ga dhèanamh

Tha rùn againn ri leasachadh leanmhainneach le bhith a' tasgadh ann an daoine agus siostaman a libhrigeas modhan-riaghlaidh a' Choimisein. Nì seo cinnteach gum bi sinn fada nas ullaichte gus aghaidh a chur air na dùbhlain a thig oirnn mar eagrachadh agus seirbheisean air an leasachadh a libhrigeadh do mhuinntir na croitearachd air am bi sinn a' frithealadh.

Fios a Chumail ri Riaghaltas na h-Alba

Tha uallach air Coimisean na Croitearachd sùil a chumail air a h-uile cùis a tha ceangailte ri croitean agus cor na croitearachd. Bidh sinn a' freagairt co-chomhairleachaidh a bhuineas ri cùisean croitearachd agus cleachdadh an fhearainn; nam measg seo tha cùisean ceangailte ri dealbhachadh, ris an àrainneachd agus ri taigheadas.

Feumaidh Coimisean na Croitearachd fios a thoirt do chroitearan cunntas bliadhna a thoirt mu chor na croite aca tro Chunntas-sluaigh na Croitearachd. Tha seo na dhleastanas reachdail a chaidh a thoirt gu buil mar phàirt de dh'Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010. Iarrar air croitearan fiosrachadh a thoirt seachad a thaobh a bhith a' cumail ris na dleastanasan a tha orra. Am-bliadhna chaidh an dara Cunntas-sluaigh Croitearachd a chur a-mach agus tha am fiosrachadh a chaidh a thional a' cuideachadh gus dealbh soilleir a chruthachadh mu chor na croitearachd an-dràsta agus fianais a thogail mu luach na croitearachd.

Cùisean Uaine

Tha Riaghaltas na h-Alba ag aithneachadh gum bi buaidh fharsaing air atharrachadh na sìde air eaconomaidh, sluagh agus àrainneachd na h-Alba. Tha rùn aig Coimisean na Croitearachd a dhol an sàs agus cuideachadh an aghaidh atharrachadh na sìde agus a bhith nas uaine mar eagrachadh.

Ri linn na bliadhna, thathar air Plana Uaine Coimisean na Croitearachd a thoirt gu buil, a' sealltainn air mar a dh'fhaodas sinn bhith nar buidheann a tha ìseal a thaobh a' charbain le bhith a' lùghdachadh ìre a' phàipeir a chleachdas sinn, a' gearradh air ais air siubhal agus a' cleachdadh

teicneòlais ann an seagh nas fheàrr. Air a' bhliadhna a tha romhainn tha sinn an dòchas gum faic sinn a' bhuannachd a thug toirt a-steach Siostam Fiosrachaidh na Croitearachd, rud a thug cothroman air lùghdachadh pàipeir agus modhan-obrachaidh a chur air an aon rèir.

Coimhearsnachd agus Carthannas

Tha Coimisean nan Croitearachd ag aithneachadh nam buannachdan a bheir obair sna coimhearsnachdan agus mar charthannas leis an sgioba don choimhearsnachd anns an fharsaingeachd. Tha sinn a' moladh an sgioba againn airson nan oidhirpean fa leth aca agus tha sinn a' cur taice ris an fheadhainn a tha ag iarraidh obair sna coimhearsnachdan no mar charthannas a ghabhail os làimh. Chaidh carthannas a thaghadh am-bliadhna leis an sgioba a bhith aig cridhe raon nithean gus airgead a thogail. Cuideachd, thèid aig an sgioba air dol an sàs ann an sgeama 'thoir mar a gheibhear' agus cuibhreann den tuarastal aca do na carthannais as fheàrr leotha.

Atharrachadh air an dòigh sam bi sinn ag obair

Dèanamh Cho-dhùnaidhean Tiomnaichte

Gu h-eachdraidheil, chaidh a h-uile co-dhùnadh air iarrtasan riaghlach a ghabhail le Coimiseanairean, an dara cuid le aon Choimiseanair, no le Buidheann air an robh trìuir Choimiseanairean no am Bòrd gu lèir. Tha an Coimisean air an dòigh sam bi sinn a' rianachadh cho-dhùnaidhean ann an suidheachaidhean nach eil toinnte atharrachadh agus anns an t-Samhain an-uiridh ghluais sinn gu modal de cho-dhùnaidhean tiomnaichte, gus feabhas a thoirt air an t-seirbheis do chroitearan.

Thathar air còrr is 200 co-dhùnadh a ghabhail mar cho-dhùnaidhean tiomnaichte, le 80% dhiubh sin air an gabhail le oifigearan aig a' chiad ìre de dhèanamh cho-dhùnaidhean airson nan cùisean riaghlach a leanas:

- Sònrachadh
- Roinneadh le tabhairteach an dèidh dìleab fhaighinn
- Cead a bhith à Làthair
- Dì-chroiteadh làrach-taighe agus fearann-gàrraidh
- Fo-ghabhail
- Gabhail san ùine ghoirid le croitearan nan sealbhadairean nan còmhnaidh.

Tha sinn a' feuchainn an-dràsta ri dòigh ùr gus co-dhùnaidhean a ghabhail air iarrtasan nas toinnte fo thiomnadh a chruthachadh.

Foirmichean-iarrtais ùra

Ri linn na bliadhna, thug sinn a-mach foirmichean-iarrtais ùra agus treòrachadh do chroitearan.

Tha ceistean nas mionaidiche air na foirmichean-iarrtais, a bhuineas gu dìreach ri reachdas mu chroitearachd agus ri Plana Poileasaidh a' Choimisein. Cuidichidh am fiosrachadh a dh'fheumar cur sna foirmichean ris a' Choimisean nuair a thathar a' gabhail beachd air iarrtasan agus an ùine gus an làimhseachadh a lùghdachadh le bhith a' cur crìche air na h-iarrtasan airson barrachd fiosrachaidh.

Siostam Fiosrachaidh nan Croitean

Mar phàirt den ath-bhreithneachadh agus den ghnàthachadh fharsaing air modhan na buidhne, aonan de na leasachaidhean a bu mhotha a bha

ann, b' e toirt a-steach Siostam Fiosrachaidh na Croitearachd anns a' Ghearran.

Tha an siostam air fiosrachadh eachdraidheil uile a' Choimisein a ghleidheadh air Clàr nan Croitean, a' gabhail a-steach fios air còrr is 20,000 croit, 60,000 cùis agus an ìre mhath leth-mhillean sgrìobhainn. Chruthaich an siostam ùr dòigh nas fheàrr cuideachd gus cùisean a làimhseachadh airson an sgioba. Bidh an Coimisean a' sealltainn an-dràsta air dreach air an Lìon de Chlàr nan Croitean a chruthachadh, rud a leigeas leis a' phoball cothrom dìreach fhaighinn air an fhiosrachadh a tha ga ghleidheadh, agus tha e nar n-amas, iarrtasan air an Lìon airson mhodhan riaghlach a thoirt a-steach cho luath agus is urrainn dhuinn.

Measadairean

Tha lìonra saor-thoileach de 89 Measadairean air feadh nan siorrachdan-croitearachd. Tha eòlas aig na Measadairean, a tha a' fuireach anns na sgìrean ri croitearachd, air croitearachd agus bidh iad ag obair mar cheangal ri croitearan, agus daoine a tha am beachd dol ri croitearachd, a tha ag iarraidh comhairle agus treòrachaidh air cùisean ceangailte ri croitearachd. Bidh na measadairean cuideachd a' cuideachadh ris a' Choimisean air cùisean ceangailte ri croitearachd.

Ag èirigh à deasbaireachd aig Co-labhairt nam Measadairean ann an 2014, sheall an Coimisean air an dòigh as fheàrr gus taobh ùr a thoirt do dh'obair nam Measadairean gus an goireas luachmhor seo a chleachdadh gu h-èifeachdach.

Cuidichidh na measadairean a-nis le measadh slàinte nan sgìrean-croitearachd, a' toirt comhairle air cùisean croitearachd anns an fharsaingeachd no duilgheadasan sònraichte. Thathar a' brosnachadh chroitearan ùra ceangal a dhèanamh ris a' Mheasadair ionadail aca gus cuideachadh is comhairle fhaighinn.

Ann a bhith a' cuideachadh a' Choimiseanair agus chroitearan ann an sgìrean ionadail, tha obair fa leth aig Measadairean, a tha deatamach don Choimisean agus a chithear barrachd is barrachd mar ghoireas fa leth le luchd-pàirteachaidh.

Na Com-pàirtichean againn

Tha rùn aig a' Choimisean a bhith ag obair leis an luchd-phàirteachaidh ann an croitearachd gus croitearachd a dhaingneachadh anns an ùine air thoiseach.

Sealladh airson Croitearachd

Chaidh Fòram Luchd-pàirteachaidh Croitearachd a ghairm le Riaghaltas na h-Alba a dh'obrachadh ann an co-bhonn ri eagrachaidhean agus daoine bunaiteach nan luchd-pàirteachaidh ann an croitearachd gus beachd a ghabhail air ceistean ceangailte ri poileasaidhean Riaghaltas na h-Alba mu chroitearachd agus gnìomh a ghabhail mar as iomchaidh, air aontachadh, gus ceistean sam bith fhuasgladh.

Sgrìobh am Fòram, le Coimisean na Croitearachd anns a' chathair, gu Ministear na Croitearachd aig deireadh 2015 gus cuideam a chur air còig raointean de ghnìomhachadh a bha a dhìth gus cuideachadh gus cor na croitearachd a dhaingneachadh anns an ùine air thoiseach.

Is iad na 5 tàbhachdan a chaidh a chomharrachadh:

1. Dèan Reachdas mu Chroitearachd nas sìmplidhe
2. Croitearan Ùra
3. Cuir ri Taigheadas Saor
4. Leasachadh Croitearachd
5. Brosnachadh Ionmhasail

Chuir a' Cho-labhairt mu Chor na Croitearachd a chaidh a chumail ann an Inbhir Nis anns an Dùbhlachd 2015, agus a chuir Coimisean na Croitearachd air dòigh, barrachd cuideim air an fheum gun tèid na raointean seo a thoirt air adhart agus fhuair e raon farsaing de thaic bho luchd-pàirteachaidh ann an croitearachd.

Bòrd Lìbhrigeadh Chùisean Dùthchail, Bidhe agus Àrainneachd

Thathar air am Bòrd a stèidheachadh gus am bi rèiteach obrachaidh is cultarail thairis air buidhnean-gnìomha chùisean dùthchail, bidhe agus àrainneachd ann an Riaghaltas na h-Alba ag obair gus na rudan a leanas a thoirt gu buil:

- Eaconamaidh sheasmhach làidir
- Alba a tha luath agus ceart

- Dìon is leasachadh nan seirbheisean poblach againn.

Tha an Coimisean na bhall den Bhòrd agus tha sinn a' cuideachadh ri toraidhean nàiseanta, leithid fearann-coille chroitean (glacadh a' charbain) agus fuasglaidhean air taigheadas (gleidheadh an t-sluaigh), a tha nan raointean bunaiteach de ghnìomhachd airson a' Bhùird ann an leasachadh dùthchail.

Clàr na Croitearachd

Tha Clàr na Croitearachd ga chumail suas le Neach-gleidhidh Clàran na h-Alba. Tha iartas gus croit a chlàradh ga dhèanamh anns a' chiad dol-a-mach gu Coimisean na Croitearachd agus nì sinn coimeas eadar am fiosrachadh san iartas airson clàradh agus am fiosrachadh ann an Clàr Croitean a' Choimisein.

Tha Clàr na Croitearachd stèidhichte air mapaichean agus e na chlàr deimhinne den ìre de dh'fhearann an taobh a-staigh seilbhean croitearachd ann an Alba, agus an com-pàirt san fhearann sin. A bharrachd air nochdadh crìochan fearainn, tha fiosrachadh anns a' chlàr cuideachd mu chroitear agus/no mu uachdaran na croite clàraichte. Bidh an Coimisean ag obair gu dlùth le Clàran na h-Alba gus Clàr na Croitearachd a nochdadh ri croitearan agus comataidhean-feuraich agus cuideachd dèanamh cinnteach gun tèid iarrtasan a thoirt air adhart gun strì.

Thairis air a' bhliadhna seo, tha sinn air iarrtasan a làimhseachadh gus 1,513 croitean agus 149 cùil-chinn a chlàradh.

Aig deireadh 2015-16, bhathar air 2,522 de chroitean a chur ri Clàr na Croitearachd. A-mach às na 2,522 chroit, chaidh 457 croitean a chlàradh mar phàirt de 36 iarrtasan le coimhearsnachdan, 18% de dh'àireamh iomlan nan croitean.

Sgrùdadh: Muile

Ann an 2013 ghabh Liz Gibson seilbh air croit deich acraichean, Mo Dhachaigh, ann am Muile. Bha Ealasaid agus an duine aice, Màrtainn, am beachd measan boga, glasraichean agus lusan àrach, cho organach agus a b' urrainn le dòchas gun cuireadh iad ris an eaconomaidh bhidhe ionadail.

Chuir iad fàilte air a' chuideachadh bho *Wwoofers* (*World Wide Opportunities on Organic Farms*) thairis air bliadhna no dhà agus chaidh raineach a rèiteach le bhith a' spìonadh, a' gearradh agus a' cladhach.

An dèidh dhaibh alt a leughadh mu shoirbheachadh an *Wee Tea Plantation* ann an Siorrachd Pheairt, rinn iad conaltradh ris a' chompanaidh agus anns an Dàmhair 2014, chaidh an raon far am biodh an raineach a chur leis a' chiad leth-cheud *Camellia Sinensis* aca.

Thuir Ealasaid, "Gu mì-fhortanach, cha robh na bacaidhean-gaoithe stàilinn làidir gu leòr airson na gaoithe ann am Muile agus cha do mhair na lusan agus mar sin rinn mi conaltradh ri Tam O' Braan aig Wee Tea a thàinig agus a thug sùil air na lusan a bha ann an toiseach feuch am b' urrainn dha an toirt air

ais. Aig an aon àm mhol e làrach eile agus cur nas dlùithe gus am biodh dìon na b' fheàrr aig na lusan.

Chuir sinn romhainn feansaichean-clèithe fheuchainn agus ann an 2015 cha do bhuain sinn ach dòrlach bheag dhuilleagan gus an togadh na lusan freumh gu daingeann. Tha coltas fallain air na lusan a-nis agus tha fiughair againn ri bhith gan spìonadh an toiseach math dh'fhaodte aig deireadh a' Mhàirt 2016.

Fhuair na lusan a bha ann an toiseach beatha às ùr mar sin, ach chan ann le bhith a' fàs. Thòisich feadhainn aca a' tighinn air ais ach dh'fheuch Tam ri rud a thàinig a-mach mar thì blasta de na gasain. Beachd ùr dhuinne ach chuir e Tì "Scottish Antlers" Mhuile sna naidheachdan. Bha e air aon de na ceithir seòrsaichean tì a thug am Prìomh Mhinistear Nicola Sturgeon don Cheann-suidhe Barack Obama.

Fhuair barrachd ùidh seach, mar a tha mòran chroitèaran eile, tha barrachd agus aon obair agam. Tha mi na mo mhinistear aig Eaglais na h-Alba agus mar sin cha ghabhadh "More tea Vicar" seachnadh mar naidheachd.

Tha ionnsachadh mu dhèanamh tì shònraichte na rud leanmhainneach agus tha fiughair againn a bhith a' cur ris fad iomadh bliadhna fhathast."

“Fhuair barrachd ùidh seach, mar a tha mòran chroitèaran eile, tha barrachd agus aon obair agam. Tha mi na mo mhinistear aig Eaglais na h-Alba agus mar sin cha ghabhadh “More tea Vicar” seachnadh mar naidheachd.”

Sgrùdadh: Cille Mho-ruibhe

Thairis air beagan bhliadhnaichean, chaidh croitean 1, 2, 3 agus 4 ann an Cille Mho-ruibhe faisg air an Òban a reic no a leigeil gu daoine, a dh'fhàg raointean sgapte de dh'fhearann sa bhaile le suidheachadh toinnte a thaobh luchd-seilbh, luchd-gabhail agus uachdarain.

Bha Coimisean na Croitearachd ag iarraidh cor nan croitean a dhaingneachadh le bhith a' dèanamh cinnteach gun robh iad uile fo sheilbh agus gan obrachadh a rèir nan dleastanasan a tha air croitear. Gus seo a thoirt gu buil, mhol an Coimisean Sgeama ath-eagrachaidh fo Earrann 38 de dh'Achd nan Croitearan (Alba) 1993 (an Achd) gus gach pìos den fhearann a stèidheachadh mar chroit fa leth agus i fo sheilbh neach-gabhail no croiteir mar shealbhadair na chòmhnaidh.

Ann an cumhaichean na h-Achd, faodaidh an Coimisean sgeama ath-eagrachaidh ullachadh gus baile-fearainn a ghleidheadh no a leasachadh ann an seagh nas fheàrr. Faodaidh an Coimisean seo a dhèanamh air a cheann fhèin no an dèidh deasbaid agus comhairle le neach-gabhail croite, le uachdaran croite sa bhaile no le comataidh an fheuraich.

Dh'obraich an Coimisean leis a h-uile duine a bha an sàs anns an sgeama ath-eagrachaidh gus crìochan mionaideach na croite a bha aca a stèidheachadh. Chaidh a' chiad mhapa den ath-eagrachadh a chur a-mach, le gach croit agus a h-ìre shònraichte fhèin aice le iomradh air ìrean eile a thug iad a-mach às a' chroit roimhe, cho math ri copaidh den inntinn bho Chlàr nan Croitean aig a' Choimisean gus inbhe an fhearainn a dhearbhadh. Bha seo ann gus a dhèanamh cinnteach nach deach am fearann a reic a-rithist no nach robh neach-gabhail air a' chroit aige a cheannach agus dearmad a dhèanamh air sin a chur an cèill don Choimisean.

Chaidh deasbaidan a chumail gus a dhèanamh cinnteach gun robh a h-uile duine ag aontachadh ris crìochan nan croitean aca. Thug an Coimisean map deireannach a-mach a sheall an t-ath-eagrachadh a bhathar a' moladh agus chaidh

iarraidh air a h-uile duine a bha an sàs ainm ùr a chur air a' chroit aca gus an rachadh a chur a-steach air Clàr nan Croitean. Chaidh fios a thoirt cuideachd do na daoine air iomall a' bhaile agus chaidh an cothrom a thoirt dhaibh sealltainn air a' mhapa ath-eagrachaidh.

Thuirt Cailean Ceannadach, Neach-gairm agus Coimiseanair airson na sgìre: "B' e seo a' chiad ath-eagrachadh a ghabh Coimisean nan Croitearachd os làimh agus bha e gu math luachmhor oir tha a h-uile duine agus a chuid fearann-croite fhèin air a chlàradh aige a-nis mar aonad fa leth leis na h-uile an sàs ag aontachadh mu na crìochan. Tha seo a' daingneachadh tèarainteachd nan croitean seo san ùine ri teachd seach gu bheil gach croit fo dhìon an reachdais ann an Achd na Croitearachd a-nis agus feumaidh gach neach-gabhail agus sealbhadair na chòmhnaidh cumail ris na dleastanasan a bhios air croitear."

“Tha seo a' daingneachadh tèarainteachd nan croitean seo san ùine ri teachd seach gu bheil gach croit fo dhìon an reachdais ann an Achd na Croitearachd a-nis agus feumaidh gach neach-gabhail agus sealbhadair na chòmhnaidh cumail ris na dleastanasan a bhios air croitear.”

Cùil-chinn air an Riaghladh

Tha rianachd air a roinneadh agus feum torrach den chùil-chinn deatamach airson seasmhachd croitearachd.

Chì sinn cothroman dha-rìribh ann an cùil-chinn agus tha sinn den bheachd gu bheil an cothrom seo air maoin choitcheann, gu sònraichte le cleachdaidhean-obrach coitcheann a tha ann cheana, a' ciallachadh gu bheil an comas aig cùil-chinn a bhith mar inneal-brosnachaidh nach beag airson barrachd com-pàirteachais agus leasachadh co-obrachaidh. Tha an Comataidh a' cur stèidheachadh comataidhean-

feuraich gnìomhach air adhart agus gum bi riaghailtean iomchaidh aig gach cùil-chinn. Mar phàirt de seo, chruthaich sinn sreath stèidhichte riaghailtean do chomataidhean is luchd-pàirteachaidh. Sa bhliadhna a tha romhainn, cuiridh sinn ri seo, a' toirt comhairle ann am barrachd mionaideachd, an dèidh comhairle a chur ri luchd-pàirteachaidh.

	Àireamh nan cùil-chinn	Comataidhean ann an dreuchd
Earra Ghàidheal agus Bòd	60	14
Gàidhealtachd	536	255
Comhairle nan Eilean Siar	295	180
Arcaibh	9	1
Sealtainn	168	46
Iomlan	1,068	496

Iarrtasan bho Chomataidhean-feuraich

Seòrsa iarrtais	Iarrtasan		
	Fhuairidh	Cheadaicheadh	Dhiùltadh
Riaghailteachadh	36	18	1

“Tha an comas aig cùil-chinn a bhith mar inneal-brosnachaidh nach beag airson barrachd com-pàirteachais agus leasachadh co-obrachaidh.”

Sgrùdadh: Arainn

Thill Frances Hamilton agus an duine aice, Alasdair, a dh'fhuireach ann an Eilean Arainn o chionn ghoirid an dèidh dhi fearann (1.02h) fhaighinn mar dhìleab bho h-athair.

“Is e seo a’ chiad chroit a chaidh a chruthachadh ann an Arainn agus tha e na cheum air adhart mar sin gus coimhearsnachd-croitearachd a chruthachadh anns an eilean.”

Bha Frances ag iarraidh am fearann a dhìon agus tha ùidh mhòr aice ann an croitearachd agus mar sin chuir i roimhpe iarrtas a chur dhan Choimisean gun rachadh am fearann a dhèanamh na chroit às ùr a dh'fhaodadh iad cur air adhart ri tìde dhan chloinn aca. Tha buntanas aig Frances agus Alastair le chèile ri àiteachas, bha athair Frances na thuathanach agus b' àbhaist don duine aice a bhith na chiobair.

Sa Ghearran 2010, dh'ainmich Ministearan na h-Alba Arainn, Bòd, Cumaradh Mòr is Cumaradh Beag agus Moireabh mar sgìrean-croitearachd far am faodar croitean ùra chruthachadh, le cead bho Choimisean na Croitearachd.

Thuir Frances “Bha e san amharc againn caoraich choigreach a chur mar stoc air a’ chroit agus toradh a chòrr sam bith a reic aig margadh nan tuathanach gu h-ionadail. ‘S e seo a’ chiad chroit a chaidh a chruthachadh riamh ann an Arainn agus tha e na thogail dhuinn a bhith mar phàirt de shiostam na croitearachd anns an fharsaingeachd.”

Thuir Caillean Ceannadach, Neach-gairm Coimisean na Croitearachd: “Is e seo a’ chiad chroit a chaidh a chruthachadh ann an Arainn agus tha e na cheum air adhart mar sin gus coimhearsnachd-croitearachd a chruthachadh anns an eilean.”

Reachdas croitearachd a tha èifeachdach agus a bhuineas dhan latha

Tha tuigse choitcheann san roinn gum bi croitearachd a' cur gu mòr ri leasachadh eaconomach is sòisealta na h-Alba ach gu bheil fianais a chuireadh taic ri sin air a bhith a dhìth san àm a chaidh seachad.

Cunntas-sluaigh Croitearachd

Thug Coimisean na Croitearachd Cunntas-sluaigh na Croitearachd a-mach anns an Dùbhlachd 2015. Tha dleastanas laghail air croitearan Cunntas-sluaigh na Croitearachd, a chaidh a chur a-mach an toiseach ann an 2014, a lìonadh a-steach agus a chur air ais, roimh dheireadh na h-ùine trì mìosan gus a lìonadh a bha air 31 Màrt 2016.

Chaidh 73% de dh'fhoirmichean a' chunntais-shluaigh a chur air ais, le 17,596 foirmichean air an cur a-mach agus 12,894 air an cur air ais.

A-mach às an fheadhainn a chuir foirm a' chunntais-shluaigh aca air ais, bha:

91.5%

a thuirt gu bheil iad a' fuireach air a' chroit aca

94.6%

a thuirt gum bi iad ag àrach is a' cumail na croite aca air neo gum bi iad ga cur gu feum buannachdail eile

94.4%

a thuirt nach dèan iad dearmad no droch dhìol air a' chroit aca

Còmhnaidh agus Cleachdadh an Fhearainn

Feumaidh a h-uile croitear, an dà chuid luchd-gabhail agus sealbhadairean nan còmhnaidh, cumail ri trì

dleastanasan reachdail ceangailte ri còmhnaidh agus rianachd nan croitean aca:

- Dleastanas a bhith a' fuireach air a' chroit aca, no an taobh a-staigh 32 cm bhuaipe
- Dleastanas gu dearmad a dhèanamh air a' chroit aca
- Dleastanas a' chroit aca àrach agus a chumail no a chur gu feum buannachdail eile.

Feumaidh an Coimisean a h-uile briseadh air dleastanasan a chuireas buill coimhearsnachd-croitearachd an cèill, comataidh-feuraich no Measadair a sgrùdadh. Thairis air a' bhliadhna a chaidh, fhuair an Coimisean 5 aithrisean far an robh amharas gun robh briseadh dhleastanasan ann agus, mar thoradh, tha an Coimisean air brath mu dhà chùis far an robh amharas gun robh briseadh dhleastanasan ann a chur a-mach. Thug sinn air adhart caochladh chùisean a bha ann o chionn fhada far a bheil sinn air a bhith ann an conaltradh riutha sin a tha sinn an amharas mun deidhinn gun robh iad a' briseadh an dleastanas mu chòmhnaidh fad co-dhiù 10 bliadhna.

Tha cur a-mach Cunntas-sluaigh Croitearachd 2014 is 2015 le chèile air cur ri mothachadh chroitearan mu na dleastanasan a dh'fheumas iad coileanadh. Tha e cuideachd air cuideam a chur air na roghainnean a tha ann do chroitearan mura bheil iad a' cumail ris na dleastanasan aca gus an suidheachadh a chur ceart, leithid sònrachadh, foghabhail no gabhail san ùine ghoirid. Thàinig mar thoradh air seo meudachadh air iarrtasan riaghlach le barrachd chroitearan gan riaghladh fhèin gus a dhèanamh cinnteach gu bheil iad a' cumail rin cuid dhleastanasan.

Sgrùdadh: 4 Port nan Long

Ann an 2013, an dèidh sgrùdadh agus deasbaid leis an neach-ghabhail, chuir Coimisean na Croitearachd crìoch air a' ghabhail airson 4 Port nan Long seach nach robh an neach-ghabhail a' cumail ris an dleastanas a bhith a' fuireach air a' chroit no an taobh a-staigh 32c bhuaipe.

An dèidh bruidhinn ris an uachdaran, ghabh an Coimisean gabhail na croite os làimh, ann am Bràcadal san Eilean Sgitheanach, rud a ghabh a-steach roinnean sa chùl-chinn agus ballrachd Comataidh-feuraich agus Comann-chaorach Thalaisgeir a Tuath. Chaidh brath a chur gu Comataidh an Fheuraich agus chaidh iarraidh oirre fios a chur gu neach sam bith aig am biodh ùidh san àite fhalamh.

Rinn triùir Choimiseanairean agallamhan le ceathrar le ùidh sa ghabhail aig nach robh cothrom air fearann-croite an-dràsta. Chaidh a' ghabhail a bhuileachadh air croitear òg, Cheryl Nic an t-Saoir, aig a bheil eòlas nach beag air a bhith ag obair air croitean is fearann. Tha Cheryl ag iarraidh gu mòr dol an sàs ann an Comann nan Caorach, a tha feumach air buill ùra òga agus tha i na ball bho thùs de mheur nan Croitearan Òga de Chaidreachas Croitearachd na h-Alba.

“Tha Cheryl ag iarraidh gu mòr dol an sàs ann an Comann nan Caorach, a tha feumach air buill ùra òga agus tha i na ball bho thùs de mheur nan Croitearan Òga de Chaidreachas Croitearachd na h-Alba.”

Dhèilig an Coimisean ri cha mhòr 500 ceist mar thoradh dìreach air an fhiosrachadh am broinn no an cois foirmichean Cunntas-sluaigh na Croitearachd.

Ghabh an Coimisean gabhail trì croitean os làimh cuideachd. Bha an Coimisean air crìoch a chur roimhe air gabhail nan croitean fo reachdas Earrann 22 ann an Achd na Croitearachd agus dh'fhairtlich air na h-uachdarain molaidhean mu ullachaidhean a thaobh an leigeil air gabhail a thoirt.

Fèin-riaghladh

Tha an Coimisean ag iarraidh dèanamh cinnteach gu bheil croitearan a' tuigsinn nan dleastanasan aca agus bidh e gam brosnachadh a bhith gan riaghladh fhèin. Tha fèin-riaghladh a' ciallachadh gum bi smachd aig croitearan air na thachras dhan chroit aca, a' taghadh roghainnean, gus an cuir iad ris a' chroit, ris a' bhaile agus ri siostam na croitearachd anns an fharsaingeachd.

Sgrùdadh: An t-Eilean Sgitheanach

Leig Aonghas MacAonghais, le cead bhon Choimisean, a' chroit aige aig 63 is 64 Àird Bheàrnasdail san Eilean Sgitheanach air fo-ghabhail dhan ogha aige, Austin Little, fad 15 bliadhna.

Thuir Aonghas gun do chuir e roimhe a' chroit a leigeil air fo-ghabhail oir "Tha ùidh mhòr aig m' ogha ann an croitearachd is caoraich agus mar sin le bhith a' leigeil na croite air fo-ghabhail dha, leig e le Austin an ùidh aige a leantainn agus cuideachd mise chuideachadh gus dealbhachadh airson cor na croite san ùine air thoiseach."

Tha Austin 18 bliadhna dh'aois agus bha ùidh aige ann an croitearachd riamh. Ghabh e Cùrsa Croitearachd Caidreachas Croitearachd na h-Alba agus Cùrsa ann an Rùsgadh agus tha eòlas fad a bheatha aige air a bhith a' cuideachadh an teaghlach aige le stoc. Tha Austin cuideachd na Ionmhasair aig Tuathanaich Òga an Eilein Sgitheanaich. Tha e san amharc aige a' chroit a chleachdadh gus caoraich a thogail agus mar fheurach. Thuir Austin: "Tha mi fada an comain mo sheanar airson a' chroit aige a leigeil air fo-ghabhail dhomh oir bidh e a' leigeil leam cur ris an treud agam agus m' ùidh ann an caoraich aghus anns a' chroit a leantainn."

“Tha mi fada an comain mo sheanar airson a' chroit aige a leigeil air fo-ghabhail dhomh oir bidh e a' leigeil leam cur ris an treud agam agus m' ùidh ann an caoraich aghus anns a' chroit a leantainn.”

Riaghlaiche a tha ceart agus èifeachdach

Is e làimhseachadh iarrtasan riaghlach a' ghnìomhachd leanmhainneach as motha ann an Coimisean na Croitearachd. Tha e cudromach mar sin dèanamh cinnteach gun dèan sinn e ann am modh a tha èifeachdach agus ceart, a ghèilleas gu h-iomlan don reachdas.

Iarrtasan riaghlach Iomlan airson a h-uile sgìre

Seòrsa iarrtais	Fhuairleadh	Cheadaichheadh	Dhiùltadh
Roinneadh	44	36	4
Dileab	86	88	
Tar-aiseag le Tiomnaiche	71	80	
Dì-chroiteadh – Làrach-taighe agus Fearann-gàrraidh	151	130	
Dì-chroiteadh – Pàirt de Chroit	249	235	
Dì-chroiteadh – Croit Làn	17	11	4
Croit ùr a chruthaichheadh fo earrann 3(a) de dh'Achd nan Croitearan (Alba) 1993	1		
Cead a bhith à làthair	55	35	1
Sònrachadh	226	215	2
Gabhail san Ùine Ghoirid	21	28	1
Fo-ghabhail	111	99	2
Leigeil	40	33	

Bidh àireamh nan iarrtasan a gheibhear diofraichte bho àireamh nan co-dhùnaidhean a thathar a' gabhail sa bhliadhna air caochladh adhbhar, nam measg iarrtasan air an tarraing air ais agus mì-dhligheach. Faodaidh cuideachd gum faighear iarrtasan aig deireadh bliadhna leis a' cho-dhùnadh an ath bhliadhna. Chaidh 4 Èisteachdan a chumail thar na bliadhna, chaidh 3 a stiùireadh leis a' Choimisean agus chaidh aonan iarraidh le croitear.

Sgrùdadh: Coimiseanairean a' sgrùdadh dhaoine a dh'fhaodadh a bhith nam buill den Bhòrd

Nuair a bhruidhinn Coimiseanairean aig cruinneachadh nan croitearan òga a chaidh a chumail ann an Gleann Chanaisp, Loch an Inbhir, an-uiridh, dh'fhaighnich iad am biodh ùidh aig daoine òga sam bith barrachd fhaighinn a-mach a thaobh a bhith a' suidhe air a' Bhòrd agus a bhith nan Coimiseanairean.

Thuir Catriona NicIleathain, Cèannard Coimisean na Croitearachd, "Tha sinn ag iarraidh raon farsaing de dhaoine fhaicinn air Bùird nam Buidhnean Poblach againn, gus a dhèanamh cinnteach gun nochd sinn raon farsaing de shuim agus tha seo na dhùbhlán dha-rìribh dhuinne gu lèir a tha an ceannas air buidhnean poblach. Ged a tha Bòrd a' Choimisein air a dhèanamh suas air a' chuid as motha le buill air an taghadh, bha sinn ag iarraidh gu mòr rannsachadh a dhèanamh air dòighean gus taic a chur ris a' phoileasaidh chudromach seo a thaobh ro-innleachd agus dh'aontaich sinn sgeama meantorachd a thòiseachadh."

Nochd caochladh dhaoine òga ùidh agus ghabh Viv NicGumaraid, croitear òg à Bail' Ùr an t-Slèibhe, agus Dòmhnall MacFhionghain, croitear ùr à Leòdhas, pàirt anns a' chlàr mheantorachd.

Chaidh Coimiseanair an urra a thoirt dhaibh bhon sgìre aca fhèin mar mheantor. Choinnich na Coimiseanairean ri Viv agus Dòmhnall agus rinn iad deasbad mun dreuchd, na tha ann agus na h-inbhean ris a bheil dùil bhon

fheadhainn a ghabhas dreuchd phoblach os làimh. Fhritheil iad Coinneamh Bòrd a' Choimisein san t-Sultain 2015 agus chaidh an toirt air turas timcheall air an oifis far an do mhinich sgioba a' Choimisein an obair a bhios gach roinn a' dèanamh.

Thuir Viv Montgomery, tè a ghabh pàirt anns an sgeama: "Bha seo math dha-rìribh. Cha do thuig mi gun robh uimhir ri bhith na do Choimiseanair agus bha e na thogail-inntinn gu mòr. Cha bhithinn riann air beachd a ghabhail air dreuchd phoblach mura bithinn air pàirt a ghabhail anns a' mheantorachd, ach gabhadh mi a-nis. Gu dearbh, math dh'fhaodte gun gabh mi

beachd air seasamh san ath thuras de thaghadh Coimisean na Croitearachd ann an 2017."

Thuir Catriona NicIleathain "Tha sgeama na meantorachd air a bhith soirbheachail dha-rìribh agus tha sinn an dòchas cothrom a thoirt do dhaoine eile an aon fhiosrachadh fhaighinn agus eòlas a chur air obair a' Bhùird. A dh'aindeoin gur dòcha nach biodh e na bhuannachd gu dìreach dhan Choimisean, seach gu bheil a' chuid as motha den Bhòrd againn gan taghadh, tha sinn an dòchas gun toir e misneachadh do na daoine òga seo dreuchdan poblach iarraidh agus cha bhi seo ach na bhuannachd do dh'Alba air fad."

An Obair a tha Romhainn

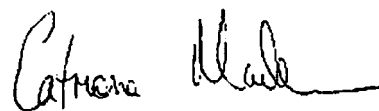
Cumaidh Coimisean na Croitearachd air a' toirt dòighean-gnìomhachais nas fheàrr gu buil agus a' dèanamh ath-bhreithneachaidh air na modhan-gnìomhachais againn gus a dhèanamh cinnteach gun toir iad an dèanadas as fheàrr agus luach a ghabhas toirt gu buil.

Tha sinn a' tuigsinn gu bheil fianais làidir deatamach gus bunait a chur ris na tàbhachdan ro-innleachdail againn agus gheibh sinn fios den chiad ìre bho Chunntas-sluaigh Croitearachd is Feuraich a chuidicheas gus a' bhuidhe a bheir croitearachd agus cleachdadh gnìomhach den fhearann a thomhas. Cuidichidh an fhianais seo an Coimisean cuideachd na chuid obrach gus a dhèanamh cinnteach gu bheil a h-uile croitear agus croitear mar shealbhadair na chòmhnaidh a' cumail ris nan dleastanasan aca, le bhith, don chiad turas, a' toirt deilbh gu h-ìomlan agus a' leigeil leis a' Choimisean dealbhachadh mun dòigh as fheàrr gus aghaidh a chur air an fheadhainn nach eil, mar eisimpleir, le bhith a' cumail sgeamaichean ionadail, ag obair le oighreachdan, croitearan is uachdarain gus uallach ionadail gus aghaidh a chur air na ceistean mòra sna sgìrean aca a bhrosnachadh.

Bidh àite aig Coimisean nan Croitearachd fhathast ann am beachdachadh sam bith air atharrachaidhean san ùine air thoiseach air reachdas ceangailte ri croitearachd, ag obair gu dlùth le luchd-pàirteachaidh bunaiteach ann an croitearachd, Riaghaltas na h-Alba agus Ministearan na h-Alba, air farsaingeachd cheist gus raointean sam bith a chomharrachadh agus a

chur air adhart far a bheilear den bheachd gu bheil atharrachadh a dhìth.

Tha sinn den bheachd gu bheil e cudromach gum bi luchd-obrach dèanadach ann an dà chuid an-dràsta agus san ùine romhainn. Tha fios againn gus seo a thoirt gu buil gun fheumar tasgadh ann an sgioba agus ann an riochdan is dòighean na buidhne gus cur ri comas na buidhne. Tha an Coimisean den bheachd gun tig mar thoradh air an tasgadh seo gum faigh sinn dòighean ùra agus nas fheàrr gus na toraidhean againn a thoirt gu buil, a' cleachdadh eòlas agus lùth an sgioba air fad gus leasachadh buan a thoirt air an t-seirbheis a bhios sinn a' toirt seachad. Tha sinn cuideachd ag iarraidh dèanamh cinnteach gun cùm sinn a' bhuidhe a bheir sinn air an àrainneachd aig an ìre as ìsle, le bhith ag obair gus brùchdadh a' charbain againn a lùghdachadh.

Catriona Niclleathain
Ceannard agus Oifigear Cunntachail

Ceann-latha 17 Lùnastal 2016

Sgrùdadh: Tuath Armadail

Tha Tuath Armadail, a ghlèidh Duais Thornton airson Tuath-chaorach na h-Alba na Bliadhna aig *Agriscot* 2015, air a bhith san teaghlach aig Joyce Chaimbeul bho 1962. Tha an tuathanas, ann an ceann a tuath Chataibh, fo ghabhail croitearachd agus bha e ga ruith roimhe sin le saighdearan Armadail a thill bhon Chogadh Mhòr agus a chuir Comann-chaorach Armadail air bhonn.

Chuir teaghlach Joyce feansaichean suas, thug iad fearann air ais, rinn iad drèanadh agus leasachadh air mu mhìle acair de bheinn. An-diugh tha treud dùinte de 800 òthaisg chlàraichte, 250 uan-reithe, 60 reithe agus 25 de chrodh a tha gan cur gu tarbh Aonghais Obar Dheathain

Tro na meadhanan sòisealta tha e a' còrdadh ri Joyce am beatha san taobh a tuath a shoillseachadh agus tha iad air caochladh thachartasan a ghlacadh rè na bliadhna. Tha drònaichean agus camarathan-bodhaig gan cleachdadh gus dealbh gu tur ùr a thoirt air tional nan caorach, sealladh òthaisge a' dol tro fhaing no an coltas a tha air saoghal cù-obrach. Tha fèill mhòr air a bhith air feadhainn de na bhideothan goirid agus chaidh sùil a thoirt air aon fhear dhiubh dà mhillean turas air Facebook.

Tha Joyce a' mineachadh "Mar dhaoine a' dèanamh bidhe math dh'fhaodte gum bi sinn a' faireachdainn gun do choisinn sinn droch ìomhaigh san àm a dh'fhalbh ach le cleachdadh ciallach nam meadhanan sòisealta faodaidh sinn na sgeulachdan againn fhìn mu na bhios sinn a' dèanamh leis an fhearann agus sinn ag obair aithris. Tha mi den bheachd ma bheir dìreach aon phost a chuireas mi suas air cuideigin stad agus uan Albannach seach uan à Sealan Nuadh gu bheil mi air buaidh a thoirt.

"Tha gaol mòr agam air a' bhaile sa bheil mi a' fuireach agus ag obair. Dhomhsa tha croitearachd a' cumail nan solas air ann an taighean ann an coimhearsnachdan a tha iomallach is cugallach agus nach biodh ann às a h-aonais.

"Is e dòigh car doirbh agus aig amannan toinnte a tha ann gus do bheò-shlàint a dhèanamh ach tha e gu math luachmhor cuideachd. Feumaidh sinne mar chroitearan fàs fada nas fheàrr air a bhith gar reic fhèin agus a' reic nan sgeulachdan againn.

"Tha a sgeul fhèin ri innse aig a h-uile duine againn. Dhomhsa, leig na meadhanan sòisealta leam an dealas agus an spèis a tha agam do chroitearachd a nochdadh ri poball farsaing. Tha àite mòr aig croitearachd ann a bhith a' cumail nan coimhearsnachdan beothail agus eugsamhail sa bheil sinn a' fuireach. Feumar gun tèid cluas ri èisteachd a thoirt do na guthan againn agus èisteachd ri cuideam buannachdan sòisealta siostam na croitearachd aig an ìre as àirde."

“ ...le cleachdadh ciallach nam meadhanan sòisealta faodaidh sinn na sgeulachdan againn fhìn mu na bhios sinn a' dèanamh leis an fhearann agus sinn ag obair aithris. Tha mi den bheachd ma bheir dìreach aon phost a chuireas mi suas air cuideigin stad agus uan Albannach seach uan à Sealan Nuadh gu bheil mi air buaidh a thoirt. ”

**CROFTING COMMISSION
COIMISEAN NA CROITEARACHD**

Cunntasan Bliadhnail 2015-16

Aithisg mu Chunntalachd

- Aithisg mu Riaghladh Corporra
 - Aithisg Luchd-stiùiridh
 - Aithris mu Uallachaidhean an Oifigeir Chunntachail
 - Aithris mu Riaghladh
- Aithisg thuarastalan agus aithisg luchd-obrach
- Aithisg mu Chunntalachd is Sgrùdadh Pàrlamaideach

Aithisg Neach-sgrùdaidh Neo-eisimeilich

Aithrisean Ionmhasail

- Notaichean ri Cunntasan

Aithisg mu Riaghladh Corporra

Aithisg Luchd-stiùiridh

Bòrd nan Coimiseanairean

Cailean Ceannadach
Neach-gairm agus
Coimiseanair na
Gàidhealtachd an Iar-
dheas.

**Iain Seòras
MacDhòmhnaill**
Iar-neach-gairm agus
Coimiseanair na
Gàidhealtachd an Iar.

Caitlin Nic na Ceàrdaich
Coimiseanair Shealtainn.

Murchadh MacIlinnein
Coimiseanair nan Eilean
Siar.

Uilleam Swann
Coimiseanair agus Iar-
chathraiche Comataidh
Sgrùdaidh is Ionmhais air
an Taobh A-staigh.

Arnold Pirie
Coimiseanair Arcaibh is
Ghallaibh.

Marina Dennis
Coimiseanair na
Gàidhealtachd an Ear.

Dàibhidh Caimbeul
Coimiseanair agus na
shuidhe air a' Bhòrd mar
riochdaire nan uachdaran.

Faodar sealltainn air Clàr Com-pàirtean Choimiseanairean air Làrach-lìn Coimisean na Croitearachd:
www.crofting.scotland.gov.uk

Sgioba-stiùiridh

Catriona NicIleathain, Ceannard

Uallach air a' cheann thall airson obrachadh agus rianachd Coimisean na Croitearachd. A' dèanamh cinnteach gum faigh Ministearan na h-Alba agus Coimiseanairean fiosrachadh cruinn agus comhairle gun chlaonadh.

Iain Toal, Ceannard Poileasaidh

A' cumail taice ris a' Bhòrd gus poileasaidh ro-innleachdail a chur ri chèile air farsaingeachd de cheistean air an taobh a-muigh agus an taobh a-staigh a dh'ionnsaigh nan amasan obrachaidh aca.

Eòsaph MacIleChiar, Ceannard Riaghlaidh

Uallach airson rianachd anns an fharsaingeachd air na sgiobaidhean riaghlaidh. A' rianachd cuideachd air obair a' Choimisein mar bhuidheann-comhairleachaidh reachdail agus a' cuideachadh ri Planaichean Leasachaidh Ionadail nuair a dh'iarrar air.

Dàibhidh MacFhionnlaigh, Neach-lagha

Uallach comhairle laghail a thoirt do Choimiseanairean agus don sgioba mu Achdan Croitearachd agus reachdas eile.

Donna Nic a' Ghobhainn, Ceannard nan Siostaman fiosrachaidh

Uallach rianachd fo-structar is rianachd lìonra IT. An ceannas air solar is libhrigeadh fiosrachaidh staitistig is cruinn-eòlais. Uallach cuideachd airson taic a chur ri pròiseactan leanmhainneach a thugadh a-steach le Achd Ath-leasachadh Croitearachd 2010.

Sìne NicThòmais, Ceannard Seirbheisean Corporra is Luchd-caitheimh

Uallach airson ionmhas, conaltradh agus seirbheisean luchd-cleachdaidh do luchd-pàirteachaidh air an taobh a-staigh agus an taobh a-muigh, a' gabhail a-steach ghearanan agus iarrtasan fo shaorsa an fhiosrachaidh. Oifigear an Ceannas airson trèanadh Co-ionannachd is Eugsamhlachd. Oifigear nan Inbhean.

Peinnseanan

Tha buill de sgioba Coimisean na Croitearachd airidh air a bhith nam buill de Phrìomh sgeama Peinnseanan na Seirbheise Catharra. Tha fios mun sgeama agus fios mu na cuibhreannan peinnsein air a bheil luchd-stiùiridh Coimisean na Croitearachd airidh gan toirt anns an Aithisg air Tuarastal (td 53) agus san nota (td 72) an cois nan cunntasan seo.

Iarrtasan fo Shaorsa an Fhiosrachaidh

Fhuair Coimisean na Croitearachd 64 iarrtasan a thug tarraing air Achd Saorsa an Fhiosrachaidh sa bhliadhna 2015-16 (59, 2014-15). Faodar sealltainn air fiosrachadh slàn mun deidhinn seo air làrach-lìn Coimiseanair an Fhiosrachaidh ann an Alba: //stats.itspublicknowledge.info/ agus làrach-lìn Coimisean na Croitearachd www.crofting.scotland.gov.uk/foi

Còd Cleachdadh Pàighidh

Air an aon rèir ri poileasaidh Riaghaltas na h-Alba, bidh Coimisean na Croitearan ag iarraidh gun tèid a h-uile fàirdeal aig luchd-solair far nach eil eas-aonta a phàigheadh an taobh a-staigh deich latha-obrach an dèidh am faighinn. Bidh Coimisean na Croitearachd ag amas air 100% de dh'fhàirdealan a phàigheadh, a' gabhail a-steach fhàirdealan far a bheil eas-aonta aon uair is gu bheil an eas-aonta air a fuasgladh, ris an uair fo na cumhaichean seo. Ri linn na bliadhna a thàinig gu crìch 31 Màrt 2016, phàigh Coimisean na Croitearachd 96.5% de na fàirdealan aige fo na cumhaichean seo (94.2% ann an 2014-15).

Gearanan

Tha rùn aig Coimisean na Croitearachd seirbheisean barraichte a thoirt do luchd-cleachdaidh. Tha sinn a' cur luach air gearanan agus a' cleachdadh fios bhuapa gus ar cuideachadh gus feabhas a thoirt air seirbheisean.

Chlàraich Coimisean na Croitearachd 40 gearan (19 *Frontline* agus 21 Sgrùdadh) anns a' bhliadhna 2015-16 (42: 28 *Frontline* agus 14 Sgrùdadh ann an 2014-15). Faodar sealltainn air fios slàn mu Chumhaichean lomraidh Comataidh nan Gearanan againn, le stiùireadh agus àireamhan nan gearanan nan cois, air an làrach-lìn againn <http://www.crofting.scotland.gov.uk/complaints>

Tèarainteachd Fiosrachaidh Phearsanta

Cha do thachair, fhad is a tha fios, briseadh sam bith air fiosrachadh pearsanta ann an 2015-16 (2014-15: Cha robh gin).

Cìsean Nach eil a' Bualadh air Sgrùdadh

Tha Àrd-neach-sgrùdaidh na h-Alba air Sgrùdadh Alba a chur an dreuchd mar sgrùdaiche. Tha fios mu chis an sgrùdaidh airson na bliadhna gu 31 Màrt 2016 ga nochdadh ann an nota 3 an cois nan cunntasan. Cha deach Sgrùdadh Alba a chur an sàs no a phàigheadh airson obair sam bith nach robh a' bualadh air sgrùdadh ri linn na bliadhna.

Aithris mu Uallachaidhean an Oifigeir Chunntachail

Fo earrann 19(4) de dh'Achd Ionmhais Phoblaich agus Cunntalachd (Alba) 200 agus paragraf 19 Sgeideal 1 de dh'Achd nan Croitearan (Alba) 1993 mar a chaidh atharrachadh, tha Ministearan na h-Alba air stiùireadh a thoirt do Choimiseanairean na Croitearachd aithris chunntasan ullachadh do gach bliadhna-ionmhais sa chruth agus air a' bhunait a tha gam mìneachadh ann an Stiùireadh nan Cunntasan a chuir Ministearan na h-Alba a-mach.

Tha na cunntasan gan ullachadh a rèir thàrmachaidhean agus feumaidh iad dealbh a thoirt a tha fìor agus ceart air suidheachadh cùisean Coimisean na Croitearachd aig deireadh na h-ùine agus air a chuid cosgaisean obrachaidh, bhuannachd agus chall a dh'aithnichear agus sruthadh-airgid airson na h-ùine ionmhais.

Ann a bhith ag ullachadh nan cunntasan, feumaidh an t-Oifigeir Chunntachail:

- cumail ri Stiùireadh nan Cunntasan a thug Ministearan na h-Alba a-mach, a' gabhail a-steach nan riathanasan iomchaidh mu chunntasachd agus nochdadh, agus poileasaidhean freagarrach cunntasachd a chur an gnìomh gu seasmhach;
- breitheanas agus measadh a dhèanamh air bunait reusanta;
- cur an cèill an do chumadh ri inbhean cunntasachd a bhuineas ris a' chùis a mhìnichear ann an Leabhar-làimhe an Riaghaltas mu Aithisgean Ionmhasail agus claonaidhean sam bith sna cunntasan a nochdadh agus a mhìneachadh; agus
- na cunntasan ullachadh mar ghnothach a' dol air adhart.

Tha Oifigeir Seasmhach agus Prìomh Oifigeir Chunntachail Riaghaltas na h-Alba air Catrìona NicIleathain a chur an dreuchd mar Oifigeir Chunntachail Coimisean na Croitearachd.

Aithris leis an Oifigeir Chunntachail

Mar Oifigeir Chunntachail, tha riaghailteachd agus ceart an ionmhais phoblaich às a bheil mi freagarrach, gleidheadh chlàran poblach agus dìon maoin Coimisean na Croitearachd an urra rium fhèin, mar a mhìnichear ann am Meòrachan an Oifigeir Chunntachail a thug Ministearan na h-Alba a-mach.

Nochdadh Fiosrachaidh ris an Luchd-sgrùdaidh

Mar Oifigeir Chunntachail, fhad is is aithne dhomh, chan eil fiosrachadh buntainneach sam bith a thaobh sgrùdaidh air nach eil luchd-sgrùdaidh Coimisean na Croitearachd eòlach. Tha mi air a h-uile ceum reusanta a ghabhail gus a bhith mothachail air fiosrachadh buntainneach sam bith agus dearbhadh gum bi luchd-sgrùdaidh Coimisean na Croitearachd mothachail air an fhiosrachadh.

Dearbhadh an Oifigeir Chunntachail air Aithisg is Cunntasan Bliadhnail

Mar Oifigeir Chunntachail, tha mi a' dearbhadh gu bheil an aithisg agus na cunntasan bliadhnail nan iomlan ceart, cothromach agus soilleir agus tha mi a' gabhail uallaich phearsanta às an aithisg agus às na cunntasan bliadhnail agus às a' bhreitheanas gus a dhearbhadh gu bheil iad ceart, cothromach agus soilleir.

Aithris mu Riaghladh

Cùl-fhiosrachadh

Tha an Aithris mu Riaghladh Corporra a' clàradh maorsainneachd Coimisean na Croitearachd agus tha i a' cur ris na cunntasan bliadhnail. Tha an aithris seo cuideachd a' toirt còmhla aithrisean mu shuidheachadh agus fianais air riaghladh agus rianachd is smachd air gàbhadh gus modh soilleir is seasmhach mu aithris a thoirt seachad.

Ìre an Uallaich

Mar Oifigear Cunntachail, tha e an urra rium siostam slàn de smachd air an taobh a-staigh a chuireas taic ri toirt gu buil poileasaidhean, amasan agus cinn-chriche an eagrachaidh, a stèidhicheas Ministearan na h-Alba, a chumail suas agus aig an aon àm an t-airgead agus a' mhaoin phoblach às a bheil uallach pearsanta orm fhèin a dhìon, air an aon rèir ris na h-uallachaidhean ann am Meòrachan an Oifigeir Chunntachail.

Ann an coileanadh mo dhleastanasan pearsanta, bidh mi a' dèanamh cinnteach gun gèill an t-eagrachadh do Leabhar-làimhe Ionmhas Poblach na h-Alba. Tha an Leabhar-làimhe ga chur a-mach le Ministearan na h-Alba gus stiùireadh a thoirt do Riaghaltas na h-Alba agus do bhuidhnean buntainneach eile mu làimhseachadh agus aithris cheart ionmhais phoblach. Tha e a' mìneachadh nam feumalachdan reachdail, pàrlamaideach is rianachail a tha buntainneach, a' cur cuideim air an fheum air caomhnadh is èifeachdalachd,

agus a' cur air adhart deagh chleachdadh agus inbhe àrda de cheart.

Frèam Riaghlaidh Am Bòrd

Tha an Neach-gairm an ceannas air a' Bhòrd agus an Ceannard an ceannas air rianachd ghnìomhach na buidhne.

Tha am Bòrd air a dhèanamh suas le naoinear Choimiseanairean, agus a' chuid as motha dhiubh gan taghadh le croitearan clàraichte. Tha an tìotal Neach-gairm ga thoirt dhan Choimiseanair a thèid a thaghadh gus am Bòrd a stiùireadh.

Gheibhear barrachd fiosrachaidh mu na Coimiseanairean air duilleag 41.

Is e dleastanas a' Bhùird ceannas, treòrachadh, taic is seòladh ro-innleachdail a thoirt do Choimisean na Croitearachd agus plana ullachadh agus a chur a-steach, a' nochdadh a' phoileasaidh aca a thaobh mar a tha e san amharc aca na h-uallaichean aca a dhèanamh rin ceadachadh le Ministearan na h-Alba, agus rùn ris na luachan, poileasaidhean agus amasan bunaiteach aca a chur air adhart. Tha e an urra ris a' Bhòrd cuideachd ceannas a chumail air obair Coimisean na Croitearachd. Leig Uilleam Swann an dreuchd aige air a' Bhòrd seachad air 2 Ògmhios 2016.

Coimiseanairean ann an 2015-16

Coimiseanair	Modh san Deach a Chur an Dreuchd	Frithealadh air Coinneamhan a' Bhùird ann an 2015-16
Cailean Ceannadach (Neach-gairm)	Air a Thaghadh	8/8*
Iain Seòras MacDhòmhnaill (Iar-neach-gairm)	Air a Thaghadh	8/8*
Arnie Pirie	Air a Thaghadh	7/8*
Caitlin Nic na Ceàrdaich	Air a Thaghadh	7/8*
Murchadh MacIllleuin	Air a Thaghadh	8/8*
Dàibhidh Caimbeul	Air a Chur an Dreuchd le Ministearan na h-Alba	8/8*
Marina Dennis	Air a Chur an Dreuchd le Ministearan na h-Alba	8/8*
Uilleam Swann	Air a Chur an Dreuchd le Ministearan na h-Alba	7/8*

* = Àireamh fhrithealaidhean/Àireamhan choinneamhan comasach frithealadh orra

Buille Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais ann an 2015-16

Coimiseanair	Modh san Deach a Chur an Dreuchd	Frithealadh air Coinneamhan a' Bhùird ann an 2015-16
Cailean Ceannadach	Cathraiche	0/4*
Uilleam Swann ¹	Iar-chathraiche	4/4*
Caitlin Nic na Ceàrdaich	Ball	4/4*
Dàibhidh Caimbeul	Ball	3/4*

* = Àireamh fhrithealaidhean/Àireamhan choinneamhan comasach frithealadh orra

1 = Chaidh Murchadh MacIllInnein a chur an dreuchd mar Iar-chathraiche na Comataidh, a' tòiseachadh 7 Ògmhios 2016

Tha am Bòrd ga chuideachadh le Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais a bhios a' coinneachadh gach ràithe air a' char as lugha.

Tha rùn aig Bhòrd ri inbhean àrda de riaghladh corporra agus tha e den bheachd gun cruthaich cruth seasmhach a thaobh riaghlaidh eagrachadh math.

Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais

Tha trìuir Choimiseanairean gan cur an dreuchd leis a' Bhòrd air Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais. Bidh a' Chomataidh a' coinneachadh ceithir tursan sa bhliadhna le coinneamhan a bharrachd ma dh'fheumar.

Faodar cumhaichean iomraidh Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais fhaighinn bho làrach-lìn a' Choimisein www.crofting.scotland.gov.uk

Tha an fheumalachd ann an Achd 2010 gun tèid an Cathraiche sa chathair air a' Chomataidh ma bhios e "an làthair" aig na coinneamhan aice an aghaidh an deagh chleachdaidh a chaidh a chur a-mach le Riaghaltas na h-Alba ann an Leabhar-làimhe Ionmhais Poblach na h-Alba aige, Leabhar-làimhe Comataidh Sgrùdaidh agus Air Bòrd. Gus gèilleadh do dh'Achd 2010 agus don stiùireadh air deagh chleachdadh, tha an

Coimisean air Iar-chathraiche a chur an dreuchd air a' Chomataidh agus cha bhi an Neach-gairm a' frithealadh coinneamhan na Comataidh mar as trice. Tha meur sponsair Riaghaltas na h-Alba aig a' Choimisean air dearbhadh gu bheil e a' cur aonta ris an ullachadh seo.

Bidh an luchd-sgrùdaidh air an taobh a-muigh agus an taobh a-staigh a' frithealadh coinneamhan uile Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais. Tha an cothrom aca labhairt ann an dìomhaireachd ri buill na Comataidh. Is e adhbhar Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais sùil a chumail air gàbhadh, smachd agus riaghladh corporra. Bidh i ag obrachadh gu neo-eisimeileach agus a' toirt aithisg don Bhòrd.

Comataidh Ghearanan

Tha trìuir Choimiseanair gan cur an dreuchd gus frithealadh air Comataidh nan Gearanan. Bidh a' Chomataidh seo a' coinneachadh ceithir tursan sa bhliadhna.

Faodar cumhaichean iomraidh Comataidh nan Gearanan fhaighinn bho làrach-lìn a' Choimisein www.crofting.scotland.gov.uk

Gheibhear fiosrachadh mu àireamhan ghearanan ceangailte ri 2015/16 air duilleag 43.

Buill Comataidh nan Gearanan ann an 2015-16

Coimiseanair	Dreuchd air Comataidh nan Gearanan	Frithealadh air Coinneamhan na Comataidh ann an 2015-16
Cailean Ceannadach	Cathraiche	4/4*
I S MacDhòmhnaill	Ball	4/4*
Dàibhidh Caimbeul	Ball	3/4*

* = Àireamh fhrithealaidhean/Àireamhan choinneamhan comasach frithealadh orra

Air 9 Màrt 2016, cheadaich am Bòrd atharrachadh air cumhaichean iomraidh na comataidh agus thug iad mar ainm ùr oirre Comataidh Ghearanan agus Dearbhadh Gnè. Tha an t-atharrachadh seo a' leigeil leis a' Chomataidh cuideam a chur air na dh'ionnsaichear bho ghearanan agus na gnìomhan a thathar a' gabhail an dèidh làimhe mar thoradh.

Neach-gairm Coimisean na Croitearachd

Mar a chaidh aithisg a thoirt anns an Aithris mu Riaghladh an-uiridh, leig Siùsaidh Nic an Fhùcadair an dreuchd aice mar Neach-gairm seachad bho 8 Cèitean 2015. Thagh Coimiseanairean Cailean Ceannadach an dèidh sin, a' tòiseachadh 24 Ògmhios 2015. Tha Cailean Ceannadach an urra ri Ministearan na h-Alba às leth Coimisean na Croitearachd airson dèanamh cinnteach gun cuir poileasaidhean agus gnìomhan Coimisean na Croitearachd taic ri poileasaidhean ro-innleachd Ministearan na h-Alba san fharsaingeachd agus gun tèid gnothaichean Coimisean na Croitearachd a ghiùlan le ionracas. Tha na h-ullachaidhean corporra a tha gan comharrachadh gu h-àrd an urra ris an Neach-ghairm ann an co-bhonn ri Buill eile a' Bhùird agus gu sònraichte dèanamh cinnteach gun toirt Coimisean na Croitearachd na h-amasan agus na cinn-chrìche a leagas Ministearan na h-Alba sìos a thoirt gu buil.

Sgioba-stiùiridh 2015-16

- Catriona NicIleathain (Ceannard)
- Dàibhidh MacFhionnlaigh (Neach-lagha a' Choimisein)
- Donna Nic a' Ghobhainn (Ceannard Siostaman Fiosrachaidh)
- Sìne NicThòmais (Ceannard Seirbheisean Corporra agus Luchd-cleachdaidh)
- Iain Toal (Ceannard Poileasaidh)
- Eòsaph MacIleChiar (Ceannard Riaghlaidh)

Gheibhear barrachd fiosrachaidh mun Sgioba-stiùiridh air duilleag 42.

Bidh an Sgioba-stiùiridh a' coinneachadh gu cunbhalach agus tha e an urra riutha dreuchdan reachdail agus amasan ro-innleachdail Coimisean na Croitearachd a lìbhrigeadh. Tha an Sgioba-stiùiridh air a dhèanamh suas le Ceannard agus ceann gach roinn-obrachaidh. Tha rùn aig an Sgioba-stiùiridh ri inbhean àrda de riaghladh corporra agus bidh e a' feuchainn ris an ceannas, a' mhaorsainneachd ro-innleachdail agus an smachd a tha a dhìth gus

amasan bunaiteach Coimisean na Croitearachd a lìbhrigeadh a thoirt seachad.

Frèam Gàbhaidh is Smachd

Feumaidh gach buidheann a tha fo na feumalachdan ann an Leabhar-làimhe Ionmhas Poblach na h-Alba ro-innleachd gus gàbhadh a rianachd obrachadh a rèir an treòrachaidh iomchaidh a chuireas Ministearan na h-Alba a-mach.

Tha an innleachd a thaobh gàbhaidh is smachd air a stèidheachadh air modh-obrachaidh leanmhainneach aig a bheil e mas amas na prìomh ghàbhaidhean mu thoirt a-mach poileasaidhean, amasan is cinn-chrìche a' Choimisein a chomharrachadh; luachadh a dhèanamh air ìre nan gàbhaidhean sin agus an rianachd gu h-èifeachdach agus gu seaghach.

Tha clàr ghàbhaidhean corporra aig Coimisean na Croitearachd a bhios a' clàradh ghàbhaidhean air an taobh a-staigh agus an taobh a-muigh agus a' comharrachadh nan gnìomhan a bhios a dhìth gus bagairt nan gàbhaidhean seo agus a' bhuidhean a bheireadh iad a lùghdachadh. Tha an Ro-innleachd mu Rianachd Ghàbhaidhean agus Clàr nan Gàbhaidhean Corporra gan ùrachadh agus ath-bhreithneachadh gu cunbhalach leis an dà chuid Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais agus leis an Sgioba-stiùiridh. Tha a h-uile gàbhadh fa leth ga thoirt do shealbhadair a bhios a' dèanamh cinnteach gun tèid gnìomh gus a lùghdachadh a tharraing a-mach. Tha clàr nan gàbhaidhean na mhir seasmhach aig coinneamhan a' Bhùird a thig an dèidh coinneimh le Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais.

Bhuin am prìomh ghàbhadh sa bhliadhna gu 31 Màrt 2016 ri:

- Fairtleachadh fiosrachadh a chur a-null gu soirbheachail bho na siostaman aosta IT a tha ann an-dràsta go Siostam ùr de dh'Fhiosrachadh Croitearachd.

Gus an gàbhadh seo a lùghdachadh, chaidh planaichean a dhèanamh gus am fiosrachadh a chur a-null tràth, leis an dà amas deuchainn a chur air an dòigh san rachadh a chur a-null agus uimhir a dh'fhiosrachadh agus a ghabhadh a dhìon. Chaidh seo a chur an gnìomh gu soirbheachail san Dùbhlachd 2015, rud a lùghdaich ìre a' ghàbhaidh gus an deach an Siostam ùr mu Fhiosrachadh Croitearachd a chur air bhog anns a' Ghearran

2016. Tha ìre bheag de ghàbhadh ann fhathast mu shuidheachaidhean a bhuineas do dhileab beò agus iad gan làimhseachadh gu crìch fhathast ann an siostam aosta IT.

Bidh Coimisean na Croitearachd a' leantainn poileasaidh Riaghaltas na h-Alba mu Thèarainteachd Fiosrachaidh agus tha Sealbhadair-gàbhaidh Àrd-ìre aige gus rianachd a dhèanamh air fios mu ghàbhadh.

Tha na modhan mu ghàbhadh is smachd a chaidh a chleachdadh ann an Coimisean na Croitearachd a rèir an stiùiridh san Leabhar-làimhe agus tha iad air a bhith ann sa bhliadhna a thàinig gu crìch 31 Màrt 2016 agus suas chun an latha a cheadaicheadh an aithisg agus na cunntasan bliadhnail.

Ath-bhreithneachadh air Èifeachdalachd Smachd air an Taobh A-staigh agus Rianachd air Gàbhadh

Mar Oifigear Cunntachail, tha e an urra rium ath-bhreithneachadh a dhèanamh air èifeachdalachd an t-siostaim airson smachd air an taobh a-staigh agus ullachaidhean rianachd air gàbhadh. Tha an t-ath-bhreithneachadh agam stèidhichte air:

- Litrichean dearbhaidh le taic bho liosta choileanta mu smachd air an taobh a-staigh, air aontachadh le gach ceann roinn-obrachaidh gu bheil an smachd ag obair gu math agus, mas iomchaidh, a' cur an cèill far a bheil adhbhar iomagain;
- Obair luchd-sgrùdaidh air an taobh a-staigh, a chuireas aithisgean a-steach gu cunbhalach gu Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais Coimisean na Croitearachd (tha seo a' gabhail a-steach nam beachdan neo-eisimeileach aca air ìre is èifeachdalachd siostaman a' Choimisein a thaobh smachd air an taobh a-staigh agus molaidhean mu leasachadh);
- Beachdan a nochdas Sgrùdadh Alba san litir rianachd aca agus ann an aithisgean eile;
- An aithisg bhliadhnail a bheir Iar-chathraiche Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais don Bhòrd, le fios mionaideach mu obair na comataidh sin rè na bliadhna;
- Ath-bhreithneachadh gach ràithe le Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais air clàr ghàbhaidhean an eagrachaidh agus air obair sgrùdaidh air an taobh a-staigh am measadh èifeachdalachd ullachaidhean mu rianachd ghàbhaidhean;
- Litrichean dearbhaidh bho Dhualchas Nàdair na h-Alba agus Riaghaltas na h-Alba a bheir seachad

seirbheisean ionmhais agus sgiobachd do Choimisean na Croitearachd.

Ri linn na bliadhna agus suas gus an deach aonta a chur ris na cunntasan ann an sgrìobhadh, chaidh na h-ullachaidhean a leanas mu riaghladh a chur an gnìomh:

- Co-dhùnaidhean tiomnaichte airson dreuchdan riaghlach sònraichte. Gheibhear barrachd fiosrachaidh air duilleag 20.

Nì Coimisean na Croitearachd ath-bhreithneachadh air an t-siostam a thaobh smachd air an taobh a-staigh gus a dhèanamh cinnteach gun cùm seo air a' dearbhadh a thaobh nan dleastanasan a tha air fo Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010.

Modhan a thaobh Comh-strì mu Chom-pàirtean

Tha dòighean a tha teann is coileanta gan obrachadh le Coimisean na Croitearachd gus dèiligeadh ri comh-strì mu chom-pàirtean a dh'fhaodadh èirigh. Tha clàr chom-pàirtean, a' còmhachd Choimiseanairean, ga chumail agus ga ùrachadh a h-uile bliadhna. Faodaidh duine sam bith seo a sgrùdadh ma thogras e, agus tha e air fhoillseachadh air làrach-lìn Coimisean na Croitearachd.

Bidh Coimiseanairean a' clàradh comh-strì sam bith a dh'fhaodadh èirigh mu chom-pàirtean aig toiseach gach coinneimh leis na Coimiseanairean agus gan toirt fhèin às an làthair bho cho-dhùnaidhean air gnothaichean sam bith sa bheil com-pàirt aca. Tha na dearbhaidhean seo gan clàradh ann an geàrr-chunntas na coinneimh.

Cheadaich agus ghabh an Coimisean ris a' Phoileasaidh mu Fheall san Dùbhlachd 2015 anns a bheil poileasaidh a thaobh Comh-strì mu Chom-pàirtean.

Sgrùdadh air an Taobh A-staigh

Tha sgrùdadh air an taobh a-staigh na phàirt bunaiteach den t-siostam a thaobh smachd air an taobh a-staigh. Chaidh seirbheis an sgrùdaidh air an taobh a-staigh aig Coimisean na Croitearachd airson na bliadhna a thoirt seachad le Scott Moncrieff, a ghabh os làimh obair stèidhichte air anailis den ghàbhadh a thàinig air Coimisean na Croitearachd. Thathar air aithisgean a chur ri chèile a chòmhdach Modh Làimhseachadh Ghearanan aig

Coimisean na Croitearachd, Ath-bhreithneachadh air an t-Siostam mu Fhiosrachadh Chroitean agus Ath-bhreithneachadh air Molaidhean an Dèidh Làimhe. Tha toraidhean, molaidhean agus gnìomhan aonaichte an sgrùdaidh air an taobh a-muigh gan toirt anns na h-aithisgean fa leth a thathar a' cur a-mach sa bhliadhna an dà chuid don luchd-stiùiridh agus do Chomataidh Sgrùdaidh is Ionmhais. Nam measg seo tha beachd air ìre is èifeachdalachd an t-siostaim a thaobh smachd air an taobh a-staigh, cho math ri molaidhean mu leasachadh, air am bi an luchd-stiùiridh a' gabhail beachd.

Gach bliadhna bidh an fheadhainn a nì an Sgrùdadh air an Taobh A-staigh a' toirt seachad aithisg bhliadhnail anns a bheil beachd mun t-siostam a thaobh smachd air an taobh a-staigh. Is e am beachd a bha ann airson na bliadhna 2015-16 *"Nar beachd, tha frèam mu smachd ann an altaibh a chèile aig Coimisean na Croitearachd, ann an raointean air an tug sinn sùil, a bheir dearbhadh reusanta mu thoirt gu buil èifeachdach amasan an eagrachaidh agus rianachd air gabhaidhean bunaiteach"*.

An Luach as Fheàrr

Chaidh solaraiche seirbheis an sgrùdaidh air an taobh a-staigh a choimiseanadh gus ath-bhreithneachadh aig àrd-ìre a dhèanamh air an obair a tha Coimisean na Croitearachd a' dèanamh an-dràsta a rèir nan cuspairean mu Luach as Fheàrr a nochd Riaghaltas na h-Alba. Chomharraich an t-ath-bhreithneachadh seo caochladh ullachaidhean ann an àite a leigeas fhaicinn gu bheil Coimisean na Croitearachd a' dèanamh leasachaidh gu leanmhainneach a rèir gach cuspair. Chaidh caochladh raointean far an gabhadh leasachaidhean dèanamh a chomharrachadh, mar eisimpleir: a' ceangal bhuidseatan ri amasan, dealbhachadh airson luchd-obrach agus aithisgean air dèanadas anns an ùine fhada. Tha Coimisean na Croitearachd air ullachaidhean a chur an altaibh a chèile gus na leasachaidhean a mholadh san ath-bhreithneachadh seo a thoirt gu buil.

Tha luchd-obrach Coimisean na Croitearachd air fad gam fastadh le Riaghaltas na h-Alba. Mar thoradh air sgrùdadh VAT le luchd-cìse air Riaghaltas na h-Alba, tha HMRC air tighinn chun a' cho-dhùnaidh gum bi cosgais an luchd-obrach air iasad bho Riaghaltas na h-Alba gu Coimisean na Croitearachd fo VAT.

Tha an Coimisean ag obair gu dlùth le Riaghaltas na h-Alba gus a dhèanamh cinnteach gun tèid buaidh sam bith a thaobh ionmhais air a' Choimisean san àm air thoiseach a chumail aig an ìre as lugha. Thathar a' cumail fios ris an Oifigear Chunntachail mun cheist seo agus tha ise an uair sin ann an conaltradh ri Comataidh Sgrùdaidh is Ionmhais, Sgrùdadh air an Taobh A-staigh is an Taobh A-muigh, agus Luchd-sponsair Riaghaltas na h-Alba gus a dhèanamh cinnteach gun tèid gàbhadh sam bith a rianachd gu h-iomchaidh, a' gabhail a-steach ìrean maoinachaidh san àm air thoiseach..

Cùisean Riaghlaidh a' Dol air Adhart

Is iad na dùbhlain is bunaitiche a thaobh riaghlaidh a' dol air adhart mu lìbhrigeadh thoraidhean far a bheil teannachadh a thaobh ionmhais:

- Toirt gu buil lìbhrigeadh dleasanachan reachdail Coimisean na Croitearachd nam b' e gun rachadh an maoinachadh ann an èiginn bho Riaghaltas na h-Alba a tharraing air ais no a lùghdachadh.
- Leantainn air adhart a' leasachadh an t-Siostaim ùir mu Fhiosrachadh Chroitean gus èifeachdalachd làimhseachadh chùisean riaghlach a dhèanamh nas fheàrr.
- Dèanamh cinnteach gun cuir an sgeama clàraidh air chomas do luchd-obrach Coimisean na Croitearachd obrachadh ann an dòigh èifeachdach.
- Leasachadh leanmhainneach air fiosrachadh mu rianachd air dèanadas, le comharraidhean dùbhlach mu dèanadas.
- Co-obrachadh le Riaghaltas na h-Alba mu leasachadh ro-innleachd làidir a thaobh còir-sealbhadh do Bhuill a' Bhùird, an dà chuid buill air an taghadh agus an fheadhainn a chuireas am Ministear an dreuchd.
- Buill a' Bhùird a' cumail orra a' sealltainn air tàbhachdan Coimisean na Croitearachd ri linn iomairt an taghaidh.
- Gun toir Riaghaltas na h-Alba goireasan is dealbhachadh gu leòr gus frèam làidir a chruthachadh gus modh-taghaidh soirbheachail a chur air dòigh.
- Rianachd air droch shanasachd mu Choimiseanairean agus mun Bhòrd anns an fharsaingeachd.

Aithisg mu thuarastalan agus aithisg mu luchd-obrach

Gun sgrùdadh

Poileasaidh a thaobh pàigheadh

Buill a' Bhùird

Tha Bòrd Coimisean na Croitearachd air a dhèanamh suas le suas gu naoinear Choimiseanairean Tha pàigheadh nan Coimiseanairean ga cheadachadh le Ministearan na h-Alba agus air obrachadh a-mach a rèir “Poileasaidh mu Phàigheadh san Roinn Phoblaich ann an Dreuchdan aig Àrd-ìre” (faicibh www.scotland.gov.uk/publications airson barrachd fiosrachaidh). Chan eil peinnsean an lùib dreuchdan Buill a' Bhùird an-dràsta, nas lugha na thèid a chaochladh a chur an cèill, agus tha iad ann fad 5 bliadhna a' tòiseachadh 1 Giblean 2012.

Luchd-obrach

Tha an luchd-obrach seasmhach agus air cumhnant stèidhichte gu lèir nan luchd-obrach gam fastadh le Riaghaltas na h-Alba agus tha iad nam pàirt de phrìomh aonad barganachaidh Riaghaltas na h-Alba agus tuarastal obrachadh a-mach. Tha pàigheadh ga obrachadh a-mach le Riaghaltas na h-Alba agus, nuair a thathar a' cur poileasaidh còmhla, thathar mothachail air an fheum gum bi pàigheadh air a chur aig ìre a nì cinnteach gun tèid luchd-obrach

a tharraing, a chumail agus a bhrosnachadh. Thathar cuideachd mothachail air poileasaidhean an Riaghaltais mun t-Seirbheis Phoblaich agus mu phàigheadh san roinn phoblaich agus am feum a tha ann smachd a chumail air caiteachas poblach.

Cunraidhean sheirbheisean

Fo Achd Ath-leasachadh Bun-reachdail agus Riaghlaidh 2010, feumaidh dreuchdan san t-Seirbheis Chatharra a bhith a thaobh airidheachd, ann am farpais a tha sgailte agus a rèir Cothrom na Fèinne. Tha na prionnsapalan mu tharraing luchd-obrach a dh'fhoillsicheas Coimisean na Seirbheise Catharra a' sònrachadh nan suidheachaidhean nuair a ghabhas dreuchdan a thoirt air dòigh eile.

Tha a' chuid as motha de na h-oifigearan air a bheilear a-mach anns an aithisg seo ann an dreuchdan fosgailte. Nan rachadh an toirt gu crìch gu tràth, seach airson mì-ghiùlain, gheibheadh an neach dìoghladh mar a thathar a' leagail sìos ann an Sgeama Dioghlaidh na Seirbheise Catharra.

Gheibhear barrachd fiosrachaidh mu obair Coimisean na Seirbheise Catharra aig www.civilservicecommission.org.uk.

Air a Sgrùdadh Pàigheadh a' Bhùird

Bha Coimiseanairean airidh air pàigheadh mar a leanas:

	2015-16 £000	2014-15 £000
Coimiseanairean ann an dreuchd 31 Màrt 2016		
Cailean Ceannadach (Neach-gairm) bho 24 Ògmhios 2015	20-25	10-15
Siùsaidh Nic an Fhùcadair (Neach-gairm) gu 8 Cèitean 2015 (Co-ionann làn-bhliadhna Neach-gairm)	0-5 (20-25)	20-25
Iain Seòras MacDhòmhnaill	10-15	10-15
Caitlin Nic na Ceàrdaich	10-15	10-15
Murchadh MacIllInnein	10-15	10-15
Uilleam Swann	10-15	10-15
Marina Dennis	10-15	10-15
Dàibhidh Caimbeul	10-15	5-10
Arnie Pirie (Co-ionann làn-bhliadhna Coimiseineir)	5-10 (10-15)	0-5 (10-15)

Chan eil peinnsean an lùib pàigheadh Choimiseanairean agus cha deach sochairean neo-ìocail sam bith a phàigheadh.

Pàigheadh oifigearan aig àrd-ìre

Tha an roinn a leanas a' toirt fios mu phàigheadh is mu chom-pàirtean peinnsein nan oifigearan aig an ìre as àirde aig Coimisean na Croitearachd:

	Tuarastal		Sochairean peinnsein (faicibh not 1 gu h-ìseal)		Iomlan	
	2015-16 £000	2014-15 £000	2015-16 £000	2014-15 £000	2015-16 £000	2014-15 £000
Ceannard						
Catriona NicIlleathain	65-70	60-65	39	30	100-105	90-95
Senior Management Team						
Dàibhidh MacFhionnlaigh	55-60	5-10	22	0	75-80	5-10
Co-ionann làn-bhliadhna		50-55		0		50-55
Donna Nic a' Ghobhainn	45-50	40-45	0	0	45-50	40-45
Sìne NicThòmais	40-45	40-45	13	13	55-60	50-55
Eòsaph MacIlleChiar	35-40	35-40	25	20	60-65	55-60
Iain Toal	40-45	35-40	23	17	60-65	50-55

Sochairean Peinnsein

	Peinnsein air a thàrmachadh aig aois a' pheinnsein 31/03/16 agus suim na cnap na lùib		Àrdachadh ann am firinn air peinnsein agus suim na cnap na lùib aig aois a' pheinnsein		CETV aig 31/03/16	CETV aig 31/03/15	Àrdachadh ann am firinn air CETV air a phàigheadh le fastaidhear
	£000		£000		£000	£000	£000
	Peinnsein	Suim na cnap	Peinnsein	Suim na cnap			
Ceannard							
Catrìona NicIleathain	20-25	65-70	0-2.5	5-7.5	439	374	33
Sgioba-stiùiridh							
Dàibhidh MacFhionnlaigh	0-5	0-0	0-2.5	0-0	11	2	7
Sine NicThòmais	5-10	0-0	0-2.5	0-0	179	154	12
Iain Toal	5-10	25-30	0-2.5	2.5-5	199	165	21
Eòsaph MacIlleChiar	10-15	35-40	0-2.5	2.5-5	260	219	22
Donna Nic a' Ghobhainn	Peinnsein com-pàirteachais. Cuibhreann fastaidheir airson na bliadhna 5-10						

Tuarastal

Tha tuarastal a' gabhail a-steach an tuarastail gu h-iomlan, àm a bharrachd agus cuibhreann sam bith eile chun na h-ìre dham bheil e fo chìsean RA. Tha an aithisg seo stèidhichte air pàigheadh a chaidh a dhèanamh sa bhliadhna le Coimisean na Croitearachd.

Sochairean neo-ìocail

Cha robh sochairean neo-ìocail sam bith ann an 2015-16 (2014-15: Neoni).

Bònasan

Cha robh bònasan sam bith *in kind* ann an 2015-16 (2014-15: Neoni).

Not 1: *tha luach nan sochairean peinnsein air an tàrmachadh anns a' bhliadhna ga mhìneachadh mar (an t-àrdachadh ann am firinn air peinnsein air iomadachadh le 20) agus (an t-àrdachadh ann am firinn air suim sam bith na cnap) le (na cuibhreannan a nì duine) air an toirt air falbh. Chan eil àrdachadh ri linn ataireachd no àrdachadh sam bith ri linn*

cur a-null còraichean peinnsein mar phàirt den àrdachadh ann am firinn.

Nochdadh mu Phàigheadh Ceart

Feumaidh buidhnean a' toirt aithisgean an càirdeas eadar pàigheadh an neach-obrach as àirde pàigheadh anns an eagrachadh aca agus am pàigheadh mar mheadhan aig luchd-obrach an eagrachaidh a nochdadh.

B' e am pàigheadh bannaichte aig an neach-obrach as àirde pàigheadh ann an Coimisean na Croitearachd ann am bliadhna-ionmhais 2015-16 £65k-£70k (2014/15 £60-65k). Bha seo aig ìre 2.8 turas (2014/15 2.4) na b' àirde na am pàigheadh mar mheadhan aig an luchd-obrach a bha aig £24,146 (2014/15 £25,799).

Ann an 2015-16 cha d'fhuair neach-obrach sam bith (2014/15 Neoni) pàigheadh na b' àirde an Ceannard. Bha pàigheadh eadar £16,842 gu £55,928 (2014/15 £16,035 gu £53,918).

Gun sgrùdadh

Tha fiosrachadh a tha ga nochdadh sna clàran mu thuarastal is mu pheinnseanan gu h-àrd air a bhith air a sgrùdadh le Sgrùdadh Alba. Chaidh na h-earrannan eile den Aithisg mu Thuarastal ath-bhreithneachadh le Sgrùdadh Alba gus a dhèanamh cinnteach gun robh iad air an aon rèir ris na h-aithrisean ionmhais.

Peinnseanan na Seirbheise Catharra

Tha sochairean peinnsein gan toirt seachad tro ullachaidhean peinnsein na Seirbheise Catharra. Bho 1 Giblean 2015 chaidh sgeama ùra pheinnseanan do sheirbheisich chatharra a thoirt a-steach – Sgeama Peinnseanan Sheirbheiseach Catharra is Eile (alpha), a bheir seachad sochairean mar chuibheas ann an dreuchd le aois àbhaisteach a' pheinnsein aig an aon ìre ri Aois Peinnsean na Stàite (no 65 ma tha e nas àirde). Bhon cheann-latha sin chaidh a h-uile seirbheiseach catharra ùr agus a' chuid as motha a bha ann an seirbheis mar-thà san sgeama. Ron cheann-latha sin, ghabh seirbheisich chatharra pàirt ann an Sgeama Prìomh Pheinnseanan na Seirbheise Catharra. Bha ceithir earrannan san sgeama: a trì a' toirt seachad shochairean a rèir an tuarastail mu dheireadh (clasaigeach, prìomhach agus còrr is clasaigeach) le peinnsean àbhaisteach aig aois 60; agus a h-aon a' toirt seachad shochairean a rèir na dreuchd gu lèir (nuvos) le aois a' pheinnsein aig 65 mar as àbhaist.

Tha na h-ullachaidhean reachdail seo gun mhaoineachadh le cosgaisean nan sochairean bho airgead a thaghas a' Phàrlamaid gach bliadhna. Tha peinnseanan a tha rim pàigheadh fo chlasaigeach, fo phrìomhach, fo chòrr is clasaigeach, nuvos agus alpha gan àrdachadh a h-uile bliadhna air an aon rèir ri reachdas mu Àrdachadh Peinnsein. Dh'fhan daoine a bha ann am PCSPS mar-thà a bha an taobh a-staigh 10 bliadhna bho aois àbhaisteach a' pheinnsein aca air 1 Giblean 2012 ann am PCSPS an dèidh 1 Giblean 2015. Thèid an fheadhainn a bha eadar 10 is 13 bliadhna is 5 mìosan bho aois àbhaisteach a' pheinnsein aca gu alpha uaireigin eadar 1 Ògmhios 2015 agus 1 Gearran 2022. Gheibh a h-uile neach a thèid gu alpha an sochairean PCSPS alpha an tasgadh, leis an fheadhainn le sochairean nas tràithe ann an aon de na h-earrannan tuarastail mu dheireadh de

PCSPS a' faighinn nam buannachdan sin stèidhichte air an tuarastal mu dheireadh aca nuair a dh'fhàgas iad alpha. (Tha na figearan peinnsein air an toirt airson oifigearan a' nochdadh a' pheinnsein a fhuair ann am PCSPS no ann an alpha – mar as iomchaidh. Nuair a bhios sochairean aig oifigear ann an sgeama PCSPS is alpha le chèile, is e am figear a bheirear luach nan sochairean san dà sgeama air an cur còmhla.) Faodaidh gun tagh daoine a thèid ann bhon Dàmhair 2002 an t-ullachadh mun t-sochair iomchaidh air a mhineachadh no peinnsean neach-pàirteachaidh 'ceannach airgid' le cuibhreann fastaidheir (cunntas peinnsein com-pàirteachais).

Tha cuibhreannan fastaidheir ceangailte ri tuarastal agus iad aig ìre 3% agus 8.05% de chosnadh airson peinnsein de dhaoine ann an clasaigeach (agus an fheadhainn ann an alpha a bha ann an clasaigeach gu dìreach mus deach iad ann an alpha) agus eadar 4.6% is 8.05% do dhaoine le clasaigeach, còrr is clasaigeach, nuvos agus a h-uile duine eile ann an alpha. Bidh sochairean ann an clasaigeach a' tàrmachadh aig ìre 1/80 de chosnadh mu dheireadh airson peinnsein do gach bliadhna de sheirbheis. Cuideachd, tha suim na cnap a tha co-ionann ri trì bliadhna de pheinnsean an toiseach ri pàigheadh an dèidh dol air chluainidh. Airson prìomhach, bidh sochairean a' tàrmachadh aig ìre 1/60 den chosnadh mu dheireadh airson peinnsein do gach bliadhna de sheirbheis. Seach clasaigeach, chan eil suim mar chnap automatic ann. Tha còrr is clasaigeach an ìre mhath na mheasgachadh le sochairean do sheirbheisean ro 1 Dàmhair 2002 air an obrachadh a-mach ann am farsaingeachd mar a tha clasaigeach agus sochairean do sheirbheis air an obrachadh a-mach mar a tha iad ann am prìomhach. Ann an nuvos, bidh duine a' cur ri peinnsean stèidhichte air a c(h)osnadh airson peinnsein ri linn àm ballrachd an sgeama. Aig deireadh bliadhna an sgeama (31 Màrt), tha cunntas peinnsein choisintte a' bhuill a' faighinn 2.3% den chosnadh airson peinnsein aca sa bhliadhna sin den sgeama agus tha am peinnsean air a thàrmachadh ga àrdachadh a rèir an reachdais air àrdachadh peinnsein. Bidh sochairean ann an alpha a' fàs ann an car an aon dòigh ri nuvos, ach gu bheil ìre an tàrmachaidh aig 2.32%. Anns gach suidheachadh, faodaidh gun cuir daoine romhpa am peinnsean a thoirt suas agus

suim na cnap fhaotainn chun nan crìochan a leag Achd an Ionmhais 2004.

Tha cunntas peinnein com-pàirteachais na ullachadh peinnein do luchd-pàirteachaidh. Nì am fastaidhear cuibhreann bunaiteach eadar 3% is 12.5% gu 30 Sultain 2015 agus 8% is 14.75% bho 1 Dàmhair 2015 (a rèir aois a' bhuill) ann am bathar peinnein luchd-pàirteachaidh a thaghas am ball bho phannal sholaraichean. Cha leig an neach-obrach leas cur ris, ach nuair a chuireas iad, bheir am fastaidhear an aon rud seachad gu ìre 3% den tuarastal airson peinnein (a bharrachd air cuibhreann bunaiteach an fhasaidheir). Bidh fastaidhearan cuideachd a' cur 0.8% a bharrachd de thuarastal airson peinnein bho 1 Dàmhair 2015 gus cosgais àrachas sochairean gàbhaidh air a phàigheadh gu meadhanach a chòmhdach (bàs ann an seirbheis agus leigeil dreuchd seachad air sàilleabh droch shlàinte).

Is e am peinnean air a thàrmachadh a thathar a' toirt am peinnean air a bheil am ball airidh nuair a ruigeas iad aois a' pheinnein, no gu dìreach nuair a sguireas iad a bhith nam ball den sgeama ma tha iad aig aois a' pheinnein no nas sine mar-thà. Is e 60 aois a' pheinnein do bhuill clasaigeach, còrr is clasaigeach agus prìomhach, 65 do bhuill nuvos agus 65 Aois Peinnean na Stàite do bhuill alpha. (Tha na figearan peinnein a bheirear airson oifigearan a' nochdadh a' pheinnein a chaidh a chosnadh ann am PCSPS no alpha – mar a tha iomchaidh. Nuair a tha sochairean aig an oifigear anns am PCSPS is ann an alpha le chèile, is e an àireamh a bheirear luchd nan sochairean san dà sgeama còmhla ach thoiribh fa-near gur dòcha gum biodh pàirtean den pheinnean sin rim pàigheadh aig aois seach aois.

Gheibhear barrachd fiosrachaidh mu ullachaidhean peinnein na Seirbheise Catharra air an làrach-lìn www.civilservicepensionscheme.org.uk

Luachan Cur A-null Co-ionannachd Airgid

Is e a tha ann an Luachan Cur A-null Co-ionannachd Airgid (CETV) an luach calpa air a sgrùdadh air sochairean ann an sgeama peinnein a choisinn ball aig àm sònraichte. Is iad na sochairean a tha air an luachadh sochairean a' bhuill air an tàrmachadh

agus peinnean sam bith aig cèile ceangailte a tha ri phàigheadh bhon sgeama. Is e a tha ann an CETV pàigheadh a nithear le sgeama peinnein no ullachadh nuair a dh'fhàgas ball sgeama no a chuireas e roimhe na sochairean air an tàrmachadh san sgeama roimhe a chur a-null. Buidh na figearan peinnein a tha a' nochdadh na sochairean a fhuair ball mar thoradh air ballrachd iomlan ann an sgeama peinnein, chan e dìreach an t-seirbheis aca ann an dreuchd aig àrd-ìre dham buin an nochdadh.

Am measg nam figearan tha luach sochair peinnein sam bith ann an sgeama eile no ann an ullachadh a chuir am ball a-null gu ullachaidhean peinnein na Seirbheise Catharra. Nam measg cuideachd tha sochair peinnein sam bith a bharrachd a fhuair am ball seach gun do cheannaich e sochairean peinnein a bharrachd air a chosgais fhèin. Tha CETV an gan obrachadh a-mach a rèir Riaghailtean Sgeamaichean Peinnein Obrach (Luachan Cur A-null) (Atharrachadh) 2008 agus chan eil iad mothachail air lùghdachadh sam bith ann am firinn no san ùine air thoiseach air sochairean mar thoradh air Cìs Cuibhreann Beatha a dh'fhaodadh a bhith ri pàigheadh nuair a thèid na sochairean peinnein a ghabhail.

Àrdachadh ann am firinn air CETV

Tha seo a' sealltainn an àrdachaidh air CETV a tha ga mhaoineachadh leis an fhasaidheir. Chan eil e a' gabhail a-steach an àrdachaidh air peinnean air a thàrmachadh ri linn ataireachd, cuibhreannan a phàigheas an neach-obrach (luach shochairean sam bith a chuireadh a-null bho sgeama no ullachadh peinnein eile nam measg) agus bidh e a' cleachdadh chomharraidhean àbhaisteach a thaobh luach sa mhargadh aig toiseach is deireadh na h-ùine.

Air a Sgrùdadh

Aithisg Luchd-obrach

Cosgaisean is Àireamhan Luchd-obrach

	Luchd-obrach seasmhach £000	Buill a' Bhùird £000	Eile £000	Iomlan 2015-16 £000	Iomlan 2014-15 £000
Tuarastalan	1,254	100	-	1,354	1,342
Cosgaisean Tèarainteachd Shòisealta	93	5	-	98	86
Cosgaisean peinnsein eile	263	-	12*	275	223
Luchd-obrach sealach	-	-	308	308	335
Iomlan	1,610	105	320	2,035	1,986

Cha robh ullachaidhean sam bith mu phàigheadh far an rola don luchd-obrach ann an 2015-16. Air an cumail a-mach bho thuarastalan luchd-obrach an dà chuid seasmhach is sealach tha suimeannan £52,741 is £47,040 mu seach a chaidh mar chalpa seach gun do bhuin iad ri ùine a chaidh a chosg air bathar-bog air an taobh a-staigh a leasachadh.

	2015-16 £000	2014-15 £000
* Peinnsean a phàigheadh do Choimiseanairean roimhe fo "chosgaisean peinnsein eile"	12	12

Àireamh dhaoine air am fastadh mar chuibheas

	Luchd-obrach air am fastadh gu seasmhach	Eile	2015-16 £000 Iomlan	2014-15 £000 Iomlan
Air am fastadh gu dìreach	47.33		1,610	1,532
Eile		8.3	308	335
Luchd-obrach an sàs ann am pròiseactan calpach	1.38	0.42	100	37
Iomlan	48.71	8.72	2,018	1,904

Fios mu Ghnè

	Fireann 31 Màrt 2016	Boireann 31 Màrt 2016	Fireann 31 Màrt 2015	Boireann 31 Màrt 2015
Coimiseanairean	6	2	6	3
Ceannard*		1		1
Luchd-obrach	17	44	20	34

* Ball den luchd-obrach aig àrd-ìre san t-seirbheis chatharra no co-ionann rithe

Chan eil àireamhan fastaidh a' gabhail a-steach luchd-obrach salach

Is iad na figearan gu h-àrd mar àireamh iomlan an luchd-obrach (buidhnean-gnìomha nam measg) seach co-ionannachd làn-ùine

Às an Làthair le Tinneas

B' e an ìre às an làthair le tinneas fad na bliadhna gu 31 Màrt 2016 461 latha (2014-15 – 613 latha), mar 4.1% (2014-15: 7.8%) de dh'àireamh iomlan nan làithean a bha rim faotainn. Tha seo co-ionann ri àireamh chuibheasach tinneas làithean do gach ball den luchd-obrach de 9.3 latha (2014-15: 13.2 latha).

Poileasaidhean Co-ionannachd Chothroman is Eugsamhlachd

Tha Coimisean na Croitearachd a' gabhail ri poileasaidhean Riaghaltas na h-Alba air co-ionannachd chothroman is eugsamhlachd. Tha am poileasaidh mu cho-ionannachd chothroman ag ràdh gum bu chòir gum faigheadh an luchd-obrach an aon làimhseachadh, chan eil e gu diofar dè a' ghnè, an inbhe a thaobh pòsaidh, an aois, an cinneadh, an claonadh a thaobh gnè, an ciorram, an creideamh, am pàtran obrach, inbhe a thaobh fastaidh, aithneachadh gnè, cùram no ballrachd aonaidh-chiùird a bhiodh aca. Air an aon rèir ri poileasaidh Riaghaltas na h-Alba, feumaidh Coimisean na Croitearachd cur ri eugsamhlachd an luchd-obrach anns an eagrachadh. Tha Coimisean na Croitearachd a' gealltainn an luchd-obrach air fad a leasachadh agus a' cur luach gu deimhinneach air farsaingeachd sheallaidhean is eòlais a bheir a h-uile neach dhan obair againn. Tha rùn aig Coimisean na Croitearachd na dleastanasan aige a lìbhrigeadh ann am modh a bhrosnaicheas co-ionannachd chothroman, aig a bheil e mar amas cur às do lethbhreith agus do ghiùlan eile air an cuir reachdas mu cho-ionannachd toirmeasg.

Nochdadh mu Chunntalachd Phàrlamaideach

Call agus pàighidhean sònraichte

Cha deach call no pàighidhean sònraichte a dhèanamh sa bhliadhna 2015-16 (2014-15: Neoni).

Tìodhlacan is Tabhartasan Carthannach

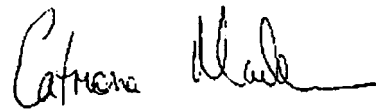
Cha deach call no pàighidhean sònraichte a dhèanamh sa bhliadhna 2015-16 (2014-15: Neoni).

Fiachanas Tuiteamach air Astar

Aig 31 Màrt 2016 cha robh fiachanas tuiteamach air astar ri iomradh.

Faraidhean is Cìsean

Cha deach faraidhean no cìsean a dhèanamh sa bhliadhna 2015-16 (2014-15: Neoni).

CATRÌONA NICILLEATHAIN
Ceannard is Oifigear Cunntachail
Ceann-latha 17 Lùnastal 2016

Aithisg an Neach-sgrùdaidh Neo-eisimeilich

Aithisg luchd-sgrùdaidh neo-eisimeilich do bhuill Coimisean na Croitearachd, do dh'Àrd-neach-sgrùdaidh na h-Alba agus do Phàrlamaid na h-Alba

Tha mi air aithrisean ionmhais Coimisean na Croitearachd airson na bliadhna a thàinig gu crìch 31 Màrt 2016 fo Achd nan Croitearan (Alba) 1993, a chaidh atharrachadh le Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010 a sgrùdadh. Tha na h-aithrisean ionmhais air an dèanamh suas leis an Aithris air Caiteachas Glan Coileanta, an Aithris air Suidheachadh Ionmhais, an Aithris air Sruthan-airgid, an Aithris air Atharrachaidhean air Cothromas Luchd-pàighidh Cìse agus leis na notaichean nan cois. Is e am frèam mu aithisg ionmhais a chaidh a chleachdadh gus an ullachadh an lagh iomchaidh agus Inbhean Aithisgean Ionmhais (IFRan) eadar-nàiseanta ris an do ghabh Aonadh na h-Eòrpa, agus mar a thuigear is a ghabhar le Leabhar-làimhe an Riaghaltais mu Aithisgean Ionmhais (FreM 2015/16).

Tha an aithisg seo ga toirt dìreach do na pàrtaidhean dham buin e a rèir Achd Ionmhais Phoblaich is Cunntalachd (Alba) 2000 agus chan ann air adhbhar sam bith eile. Ann an co-rèir ri paragraf 125 den Chòd mu Chleachdadh Sgrùdaidh a cheadaich Àrd-neach-sgrùdaidh na h-Alba, chan eil mi a' gabhail os làimh gum bi uallachaidhean orm do bhuill no do dh'oifigearan, fa leth, no do threas pàrtaidhean.

Uallachaidhean an Oifigeir Chunntachail agus an neach-sgrùdaidh mu seach

Mar a mhìnichear nas mionaidiche anns an Aithris mu Uallachaidhean an Oifigeir Chunntachail, tha e an urra ris an Oifigeir Chunntachail aithrisean ionmhais ullachadh agus a bhith air a riarachadh gun toir iad cunntas ceart is fìor, agus tha uallach air cuideachd dèanamh cinnteach gum bi riaghailteachd caiteachais agus teachd-asteach ann. Is e an t-uallach a tha orm aithrisean ionmhais a sgrùdadh agus beachd a nochdadh orra a rèir an lagha iomchaidh agus nan Inbhean eadar-nàiseanta

mu Sgrùdadh (RA is Èirinn) mar a dh'fheumar fon Chòd mu Chleachdadh Sgrùdaidh a cheadaich Àrd-neach-sgrùdaidh na h-Alba. Fo na h-inbhean sin, feumaidh mi gèilleadh do Inbhean Beusach do Luchd-sgrùdaidh aig Bòrd nan Cleachdaidhean Sgrùdaidh. Tha e an urra rium cuideachd beachd a nochdadh mu riaghailteachd caiteachais is teachd-asteach ann an co-rèir ri Achd Ionmhais Phoblaich is Cunntalachd (Alba) 2000.

Farsaingeachd an sgrùdaidh air na h-aithrisean ionmhais

Ann an sgrùdadh thathar a' faighinn fianais mu shuimeannan is nochdadh sna h-aithrisean ionmhais gus dearbhadh reusanta a thoirt gu bheil na h-aithrisean ionmhais saor bho mhì-aithris stuthail, biodh sin le feall no le mearachd. Tha seo a' toirt leis measadh air: a bheil na poileasaidhean cunntasachd iomchaidh do shuidheachadh na buidhne agus air a bhith air an cur an sàs gu seasmhach agus air an nochdadh gu leòr; cho reusanta agus a tha na measaidhean cunntasachd a rinn an t-Oifigeir Chunntachail; agus nochdadh nan aithrisean ionmhais anns an fharsaingeachd. Cuideachd feumar fianais fhaighinn mu riaghailteachd caiteachais is teachd-a-steach. A bharrachd air sin, bidh mi a' leughadh an fhiosrachaidh air fad mu ionmhas agus eile san aithisg agus sna cunntasan bliadhnaile gus stuth a chomharrachadh nach eil a rèir nan aithrisean ionmhais air an sgrùdadh agus gus fiosrachadh sam bith a tha ceàrr a rèir choltais, stèidhichte no gun a bhith air an aon rèir ris an fhiosrachadh a fhuair mi ri linn dhomh a bhith a' dèanamh an sgrùdaidh a chomharrachadh. Ma dh'fhàsas mi mothachail air mì-aithris sam bith a rèir choltais, no mì-riaghailteachd sam bith, bidh mi a' gabhail beachd air a' bhuaidh san aithisg agam.

Beachd air na h-aithrisean ionmhais

Na mo bheachd tha na h-aithrisean ionmhais:

- a' toirt seallaidh a tha fìor is ceart a rèir Achd nan Croitearan (Alba) 1993, a chaidh atharrachadh le Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010 agus an treòrachaidh a rinneadh fodhpa sin le Ministearan na h-Alba mu shuidheachadh na buidhne aig 31 Màrt 2016 agus mun chaiteachas glan aige airson na bliadhna a thàinig gu crìch an uair sin;
- air an ullachadh gu ceart a rèir nan IFRSan ris an do ghabh Aonadh na h-Eòrpa, mar a chaidh am mìneachadh is an atharrachadh le FreM 2015/16; agus
- air an ullachadh a rèir feumalachdan Achd nan Croitearan (Alba) 1993, a chaidh atharrachadh le Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010 agus an treòrachaidh a rinneadh fodhpa sin le Ministearan na h-Alba.

Beachd mu riaghailteachd

Na mo bheachd a' sealltainn air gach adhbharach chaidh an caiteachas agus an teachd-a-steach anns na h-aithrisean ionmhais a chosg no a chur an sàs a rèir achdan iomchaidh sam bith agus an treòrachaidh a chuir Ministearan na h-Alba a-mach.

Beachd air ceistean eile air an òrdanachadh

Na mo bheachd:

- chaidh an earrann den Aithisg air Pàigheadh is Luchd-obrach ullachadh gu ceart a rèir Achd nan Croitearan (Alba) 1993, a chaidh atharrachadh le Achd Ath-leasachadh Croitearachd (Alba) 2010 agus an treòrachaidh a rinneadh fodhpa sin le Ministearan na h-Alba; agus
- tha am fiosrachadh san Aithisg air dèanadas airson na bliadhna ionmhais dham bheil na h-aithrisean ionmhais gan ullachadh air an aon rèir ris na h-aithrisean ionmhais.

Cùisean air an fheum mi aithisg a thoirt

Feumaidh mi aithisg a thoirt dhuibh mas e, na mo bheachd:

- nach deach clàran cunntasachd math gu leòr a chumail; no
- nach eil na h-aithrisean ionmhais agus an earrann den aithisg air Pàigheadh is Luchd-obrach rin sgrùdadh air an aon ràmh ris na clàran cunntasachd; no
- nach d'fhuair mi am fiosrachadh is am mìneachadh a bhios a dhith orm airson an sgrùdaidh agam; no
- nach eil an Aithris mu Riaghladh a' gèilleadh don stiùireadh bho Mhinistearan na h-Alba.

Chan eil càil agam ri ainmeachadh mu na cùisean seo.

Asif A Haseeb
Audit Scotland
8 Ionad Nelson Mandela
Glaschu
G2 1BT

17 Lùnastal 2016

Aithrisean Ionmhais 2015-16

Aithris mu Chaiteachas Glan Coileanta

airson na bliadhna a thàinig gu crìch 31 Màrt 2016

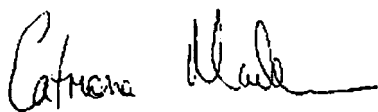
	Nòta	2016 £000	2015 £000
Teachd-a-steach obrachaidh eile	2	(371)	(183)
Teachd-a-steach obrachaidh iomlan		(371)	(183)
Cosgaisean luchd-obrach	Aithisg Luchd-obrach duilleag 46	2,035	1,986
Lùghdachadh agus Caitheamh	3,4,5	75	102
Cosgais ullachaidhean	3, 9	0	16
Caiteachas obrachaidh eile	3	649	760
Caiteachas obrachaidh eile		2,759	2,864
Caiteachas obrachaidh glan		2,388	2,681

Tha na notaichean air duilleagan 54 gu 60 mar phàirt de na cunntasan seo

Aithris air Suidheachadh Ionmhasail

aig 31 Màrt 2016

	Nòta	2016 £000	2015 £000
Maoin neo-ruithe:			
Uidheam Teicneòlais Fhiosrachaidh	4	42	67
Maoin dho-bheantainneach (Bathar-bog)	5	168	97
Maoin neo-ruithe iomlan		210	164
Maoin ruithe			
Malairt agus nithean eile a fhuairleadh	6	34	39
Airgead ullamh agus co-ionann ri airgead ullamh	7	100	81
Maoin ruithe iomlan		134	120
Maoin iomlan		344	284
Fiachanas ruithe			
Malairt agus nithean eile rim pàigheadh	8	86	182
Fiachanas eile	8	79	75
Ullachaidhean	9	16	16
Fiachanas ruithe iomlan		181	273
Maoin iomlan le fiachanas ruithe air a thoirt air falbh		163	11
Maoin iomlan le fiachanas iomlan air a thoirt air falbh		163	11
Cothromas luchd-pàighidh cise			
Maoin choitcheann		163	11

CATRÌONA NICILLEATHAIN
Ceannard is Oifigear Cunntachail
Ceann-latha 17 Lùnastal 2016

Thug an t-Oifigear Cunntachail ùghdarras gun rachadh na h-aithrisean ionmhais seo a sgaoileadh air 17 Lùnastal 2016

Tha na notaichean air duilleagan 54 gu 60 mar phàirt de na cunntasan seo

Aithris air Sruthan-airgid

airson na bliadhna a thàinig gu crìch 31 Màrt 2016

	Nòta	2016 £000	2015 £000
Sruthan-airgid bho ghnìomhachdan obrachaidh			
Caiteachas obrachaidh iomlan		(2,388)	(2,681)
Atharrachadh airson thar-ghnìomhan neo-airgid			
Ìsleachadh agus Lùghdachadh	3,4,5	75	102
Gluasadan ann an calpa obrachaidh			
(Àrdachadh)/ìsleachadh air malairt is nithean eile a fhuairleadh	6	5	26
Àrdachadh/(ìsleachadh) air malairt agus nithean eile rim pàigheadh is ullachaidhean	8,9	(92)	98
Sruth-airgid a-mach gu glan bho ghnìomhachdan obrachaidh		(2,400)	(2,455)
Sruthan-airgid bho ghnìomhachdan tasgaidh			
Ceannach goireasan teicneòlais fhiosrachaidh	4	(14)	(7)
Ceannach maoinne do-bheantainneach	5	(107)	(62)
Sruthan-airgid bho ghnìomhachdan tasgaidh		(121)	(69)
Sruthan-airgid gu h-iomlan		(2,521)	(2,524)
Sruthan-airgid bho ghnìomhachdan maoineachaidh			
Tabhartas gus Cuideachadh		2,540	2,547
Àrdachadh/(ìsleachadh) air airgead ullamh agus co-ionann ri airgead ullamh			
Airgead ullamh agus co-ionann ri airgead ullamh aig toiseach na h-ùine		81	58
Airgead ullamh agus co-ionann ri airgead ullamh aig deireadh na h-ùine		100	81

Tha na notaichean air duilleagan 54 gu 60 mar phàirt de na cunntasan seo

Aithris mu Atharrachadh air Cothromas Luchd-pàighidh Cìse

airson na bliadhna a thàinig gu crìch 31 Màrt 2016

	£000
Cothrom aig 1 Giblean 2015	11
Tabhartas gus Cuideachadh	2,540
	2,551
Caiteachas glan coileanta airson na bliadhna	(2,388)
Cothromachadh aig 31 Màrt 2016	163
Cothromachadh aig 1 Giblean 2014	145
Tabhartas gus Cuideachadh	2,547
Caiteachas aithnichte iomlan airson 2014-15	2,692
Caiteachas glan coileanta airson na bliadhna	(2,681)
Cothromachadh aig 31 Màrt 2015	11

Tha na notaichean air duilleagan 54 gu 60 mar phàirt de na cunntasan seo

Notaichean an cois nan Cunntasan

1. Aithris mu phoileasaidhean cunntasachd

Chaidh na h-aithrisean ionmhais ullachadh a rèir Leabhar-làimhe an Riaghaltais mu Aithisgean Ionmhais (FRem) a chuir Roinn an Ionmhais agus Seòladh nan Cunntasan a chuir Ministearan na h-Alba a-mach. Tha na cleachdaidhean cunntasachd san Leabhar-làimhe a' cur Inbhean eadar-nàiseanta mu Aithisgean Ionmhais (IFRSan) mar a chaidh an atharrachadh no am mìneachadh don roinn phoblaich an sàs.

Nuair a tha an Leabhar-làimhe a' leigeil le roghainn a thaobh poileasaidh cunntasachd, thathar air am poileasaidh a b' fheàrr nar beachd mar am fear as fhreagarraiche do shuidheachadh sònraichte Coimisean na Croitearachd gus sealladh a tha fìor is ceart a thoirt a thaghadh.

Chaidh na h-aithrisean ionmhais anns an aithisg seo ullachadh mar ghnòthach a' dol air adhart oir tha an t-Oifigear Cunntachail den bheachd gu bheil gu leòr ghoireasan aig Coimisean na Croitearachd gus cumail air ag obrachadh ùine fhathast.

Tha na poileasaidhean sònraichte a ghabh Coimisean na Croitearachd gam mìneachadh gu h-ìseal. Thathar air an cur an sàs gu seasmhach ann a bhith a' dèiligeadh ri nithean a bhuineas ris na cunntasan nar beachd.

1.1 Gnàths cunntasachd

Chaidh na cunntasan seo ullachadh fo ghnàths nan cosgaisean eachdraidheil air an atharrachadh gus cunntas a thoirt air an ath-luachadh air uidheam is maoin dho-bheantainneach mar stuth aig an luach don eagrachadh le bhith a' toirt tarraing air a' chosgais a tha orra an-dràsta.

1.2 Uidheam

Tha uidheam a' ciallachadh mìrean de bhathar-cruaidh teicneòlais fhiosrachaidh le cosgais os cionn £5,000. Nuair a chosgais mìrean fa leth nas lugha na £5,000, ach a bhios an seòrsa maoin mar iomlan a' cosg barrachd na £5,000, tha iad a' dol mar chalpa. Gu sònraichte, buinidh seo ri ceannach choimpiutairean agus bathar-bog nan cois, a dh'ìslicheas thar am

beatha, a thathar ga meas mar 3 bliadhna.

Tha maoin TF ga giùlan aig luach ceart. Thathar air cosgais eachdraidheil air a lùghdachadh a chleachdadh mar ionannachd ri luach ceart airson uidheam TF bho nach eil e practaigeach luach fhaighinn seach gu bheil luach ìseal air an t-seòrsa seo maoin.

1.3 Maoin dho-bheantainneach

Ann am maoin dho-bheantainneach tha cead bathar-bog a cheannaicheadh agus bathar-bog a chaidh a leasachadh air an taobh a-staigh, aig a bheil le chèile ìre calpa de £5,000. Nuair a chruthaich calpachadh air an taobh a-staigh maoin dho-bheantainneach bhathar-bog, chan eilear ach air cosgaisean dìreach, cosgaisean luchd-obrach is cosgaisean ceangailte ri luchd-obrach nam measg, a chur a-steach nuair a thathar den bheachd gun cruthaich a' mhaoin buannachd eaconamach a bharrachd ri tìde mar chaomhnadh no leasachaidhean air modhan air an taobh a-staigh. Tha luach ga thoirt air maoin dho-bheantainneach aig cosgais a thathar a' cleachdadh mar ionannachd ri luach ceart.

Nuair a tha mìrean fa leth a' cosg nas lugha na £5,000, ach a tha an seòrsa maoin mar iomlan a' cosg barrachd is £5,000 tha iad a' dol mar chalpa.

Poileasaidh mu Lùghdachadh:

Bathar-bog air a leasachadh air an taobh a-staigh 7 bliadhna

Cead siostam obrachaidh choitchinn no do phrògraman ghoireasan 3 bliadhna.

1.4 Cìs Luach a Bharrachd

Tha VAT nach fhaighear air ais ga chur ris na cosgaisean buntainneach agus ga chur mar chis ris an Aithris air Caiteachas Glan Coileanta san ùine san do dh'èirich e.

1.5 Buannachdan Luchd-obrach

Buannachdan Luchd-obrach anns an Ùine Ghoirid Tha tuarastalan is pàighidhean ceangailte ri fastadh gan aithnicheadh anns a' bhliadhna sam faighear an t-seirbheis bho luchd-obrach. Aithnichear na chosgais làithean-saora bliadhnail agus an airidheachd a gheibhear le bhith ag obair uairean sùbailte a thathar a' cosnadh gun a bhith gan gabhail le luchd-obrach aig

deireadh na bliadhna chun na h-ìre gu bheil cead aig luchd-obrach fòrladh a thoirt air adhart a-steach don bhliadhna an dèidh làimhe.

Cosgaisean Pheinnseanan

Tha luchd-obrach uile Coimisean na Croitearachd gam fastadh le Riaghaltas na h-Alba an-dràsta. Tha cosgaisean thuarastalan is pheinnseanan gam pàigheadh gu dìreach le Riaghaltas na h-Alba. Buinidh na cosgaisean seo a tha gan ainmeachadh ann an cunntasan Coimisean na Croitearachd ris an ùine sam faigh e buannachd bho sheirbheisean an neach-obrach. Tha seo a' gabhail a-steach shuimeannan gan còmhach leis na h-ullachaidhean ann am prìomh Sgeama Pheinnseanan na Seirbheise Catharra, sgeama shochairan air am mìneachadh, a tha gam pàigheadh le Riaghaltas na h-Alba don sgeama mar thàrmachadh. Tha fiachanas gus sochairan a phàigheadh anns an ùine air thoiseach na chis don sgeama.

1.6 Na Gheibhear ann am Malairt

Tha a h-uile suim adhbharach a bha ri pàigheadh aig 31 Màrt 2016 ga toirt a-steach anns an Aithris mu Chaiteachas Glan Coileanta, chan eil e gu díofar cuin a fhuair e na pàighidhean fhèin.

1.7 Na tha ri Phàigheadh ann am Malairt

Tha a h-uile suim adhbharach a bha ri pàigheadh aig 31 Màrt 2016 ga toirt a-steach anns an Aithris mu Chaiteachas Glan Coileanta, chan eil e gu díofar cuin a fhuair e na pàighidhean fhèin.

1.8 Airgead Ullamh agus Co-ionann ri Airgead Ullamh

Tha airgead ullamh agus co-ionann ri airgead ullamh mar airgead ullamh sa bhanca agus air làimh.

1.9 Tabhartas gus Cuideachadh

Tha Coimisean na Croitearachd a' faighinn Tabhartais gus Cuideachadh gus an caiteachas glan aige a mhaoineachadh. Tha Tabhartas gus Cuideachadh ga chur mar chreideas ris an tasgadh choitcheann san ùine dham fuair e. Tha cosgais glan Coimisean na Croitearachd ga chur mar chis air a' mhaoin seo.

1.10 Ullachaidhean

Tha ullachadh aig Coimisean na Croitearachd airson dhleastanasan laghail no cruthachail a tha mì-chinnt mun deidhinn a thaobh ùine is suim a' nochdadh air a' cheann-latha air an duilleig-chothromachaidh mar an tuairmeas as fheàrr mun chaiteachas a bhios a dhith gus an dleastanas sin a choileanadh.

1.11 Fiachanas Tuitemach

Tha fiachanas tuitemach ga aithneachadh a thaobh: dleastanasan dh'fhaodadh èirigh às na thachair roimhe a bhios gan dearbhadh nuair a thachras rudan san àm air thoiseach air nach eil cothrom aig Coimisean na Croitearachd no dleastanasan a tha ann an-dràsta ag èirigh às na thachair roimhe a bhios a dhith gus an dleastanas a shocrachadh air neo nach eil e comasach a thomhas gu h-earbsach.

1.12 Aithisg air Roinnean

Tha Coimisean na Croitearachd ag obrachadh mar aon eagrachadh agus chan eil pàirtean ann a dh'fhaodte mìneachadh mar roinnean obrachaidh a rèir IFRS 8. Mar sin dheth, chan fhaodar fiosrachadh ionmhasail is tuairisgeulach a thoirt mun aithisg.

2. Teachd-a-steach eile

	2016 £000	2015 £000
Maoineachadh ann an Èiginn bho Riaghaltas na h-Alba	371	183
Iomlan	371	183

Chaidh teachd-a-steach eile (maoineachadh ann an èiginn) a phàigheadh do Choimisean na Croitearachd gus goireasan a bharrachd a mhaoineachadh agus caochladh dhreuchdan is dhleastanasan a chaidh a thoirt a-steach ann an Achd 2010 a tharraing a-mach. Nam measg seo tha £77,280 ceangailte ri dithis neach-obrach a fhuair cead Coimisean na Croitearachd fhàgail fo sgeama fàgail Riaghaltas na h-Alba. Chaidh an t-ullachadh seo a chomharrachadh ann an cunntasan bliadhnail Coimisean na Croitearachd airson 2014-15, le pàigheadh nan lùib ga dhèanamh ann an 2015-16.

3. Caiteachas obrachaidh eile

	2016 £000	2015 £000
Cosgaisean àiteachan-fuirich	198	204
Siostaman fiosrachaidh agus cian-chonaltradh	88	125
Trèanadh	31	43
Conaltradh	71	80
Cosgaisean sanasachd riaghlach	44	31
Co-labhairt mheasadairean agus cosgaisean-siubhail	5	35
Siubhal is lòn – luchd-obrach	20	20
Siubhal is lòn – Coimiseanairean	43	35
Cisean laghail *	12	55
Pàigheadh Neach-sgrùdaidh air an taobh a-muigh	15	15
Pàigheadh Neach-sgrùdaidh air an taobh a-staigh	9	10
Cosgaisean ruithe eile	113	123
	649	776
<u>Mìrean neo-airgid</u>		
Ìsleachadh	39	48
Lùghdachadh	36	54
	724	878

* 2015 £55k a' gabhail a-steach ullachaidhean £16k. Faicibh nota 9.

4. Uidheam Teicneòlais Fhiosrachaidh

	£000
Cosgais	
1 Giblean 2014	199
Cur-ris	7
31 Màrt 2015	206
Ìsleachadh	
1 Giblean 2014	(91)
Air a chur mar chis anns a' bhliadhna	(48)
31 Màrt 2015	(139)
Luach glan a rèir nan leabhraichean aig	
31 Màrt 2014	108
31 Màrt 2015	67
Cosgais	
1 Giblean 2015	206
Cur-ris	14
31 Màrt 2016	220
Ìsleachadh	
1 Giblean 2015	(139)
Air a chur mar chis anns a' bhliadhna	(39)
31 Màrt 2016	(178)
Luach glan a rèir nan leabhraichean aig	
31 Màrt 2015	67
31 Màrt 2016	42

5. Maoin dho-bheantainneach – Bathar-bog

	£000
Cosgais	
1 Giblean 2014	677
Cur-ris	63
31 Màrt 2015	740
Lùghdachadh	
1 Giblean 2014	(589)
Air a chur mar chis anns a' bhliadhna	(54)
31 Màrt 2015	(643)
Luach glan a rèir nan leabhraichean aig	
31 Màrt 2014	89
31 Màrt 2015	97
Cosgais	
1 Giblean 2015	740
Cur-ris	107
31 Màrt 2016	847
Lùghdachadh	
1 Giblean 2015	(643)
Air a chur mar chis anns a' bhliadhna	(36)
31 Màrt 2016	(679)
Luach glan a rèir nan leabhraichean aig	
31 Màrt 2015	97
31 Màrt 2016	168

Tha maoin dho-bheantainneach air a dèanamh suas le bathar-bog a chaidh a chleachdadh gus obair Coimisean na Croitearachd a tharraing a-mach.

6. Na fhuairadh bho mhalairt agus maoin ruithe eile an-dràsta

Suimeannan dligheach an taobh a-staigh aon bhliadhna:

	2016 £000	2015 £000
Na fhuairadh	0	0
Ro-phàighidhean	34	39
Iomlan	34	39

7. Airgead ullamh agus co-ionann ri airgead ullamh

	2016 £000	2015 £000
Cothrom aig 1 Giblean 2015	81	58
Atharrachadh glan air airgead ullamh agus air co-ionann ri airgead ullamh	19	23
Cothromachadh aig 31 Màrt 2016	100	81

Bha na cothromachaidhean a leanas aig 31 Màrt 2016 air an cumail aig bancaichean Malairteach agus mar airgead an làimh	100	81
Cothromachadh aig 31 Màrt 2016	100	81

8. Ri phàigheadh ann am malairt agus fiachanas eile

suimeannan dligheach an taobh a-staigh aon bhliadhna:

	2016 £000	2015 £000
Tàrmachadh	86	182
Fiachanas eile	79	75
Iomlan	165	257

9. Ullachaidhean

	2015-16 £000
Cothromachadh a' tòiseachadh 1 Giblean 2015	16
Ullachadh ùr anns a' bhliadhna	0
Caiteachas anns a' bhliadhna mar chis an aghaidh an ullachaidh	0
Cothromachadh a' crìochnachadh aig 31 Màrt 2016	16

Tha an t-ullachadh mar chosgaisean laghail air thuairmse a bhuilicheadh an aghaidh Coimisean na Croitearachd.

10. Fiachanas tuiteamach

Dh'fhaodadh na Cùirtean cosgaisean a thàinig air luchd-agairt ann an cùisean-lagha sna cùirtean a bhuileachadh an aghaidh Coimisean na Croitearachd. Tha na cosgaisean seo gam meas aig mu £26,000.

11. Tar-ghnìomhan le pàrtaidhean ceangailte

Tha Coimisean na Croitearachd na NDPB le taic bho Riaghaltas na h-Alba agus tha e a' meas gu bheil na buidhnean a leanas nam pàrtaidhean ceangailte:

Bha tar-ghnìomhan nach bu bheag eadar Buidheann-stiùiridh Pàighidhean is Sgrùdaidhean Dùthchail Riaghaltas na h-Alba agus Coimisean na Croitearachd sa bhliadhna. Chaidh tar-ghnìomhan ionmhais leis an Bhuidhinn a dhèanamh suas le Tabhartas gus Cuideachadh de £2,540,000 mar a nochdadh anns an aithris mu Atharrachaidhean air Cothromas Luchd-pàighidh Cìse agus teachd-a-steach eile de £371,000 (nota 2, duilleag 72).

Tha Coimisean na Croitearachd ann an togalach le Dualchas Nàdair na h-Alba. Thàinig tar-ghnìomhan sa bhliadhna le DNA gu £257,567.

12. Ionnsramaidean ionmhais

Air adhbharan obrachaidh mar as àbhaist, cha bhi cothromachaidhean sam bith mar airgead ullamh no co-ionann ri airgead ullamh gan cumail le Coimisean na Croitearachd seach an fheadhainn a bhios a dhìth gus luchd-creideis an-dràsta a phàigheadh – tuarastalan agus luchd-creideis ann am malairt. Tha maoin ionmhasail Coimisean na Croitearachd ga dèanamh suas gu dìreach le airgead ullamh sa bhanca.

Tha ùghdarras mu airgead ullamh ga thoirt le Riaghaltas na h-Alba chun na h-ìre gum bi an caiteachas ga chòmhdach le ùghdaras buidseit. Chan eil Coimisean na Croitearachd ann an gàbhadh a thaobh lionntachd mar sin.

**COIMISEAN NA CROITTEARACHD
STIÙIREADJH LE MINISTEARAN NA H-ALBA**

1. Tha Ministearan na h-Alba, ann an co-rèir ri paragraf 19 de Sgeideal i ri Achd nan Croitearan (Alba) 1993, mar a chaidh atharrachadh, a' toirt an stiùiridh a leanas le seo.
2. Gèillidh aithris nan cunntasan airson na bliadhna ionmhais a thàinig gu crìch air 31 Màrt 2013, agus nam bliadhnaichean an dèidh sin, do na prionnsapalan mu chunntasachd agus do na feumalachdan mu nochdadh san eagraan den Leabhar-làimhe an Riaghaltais mu Aithisgean Ionmhais nuair a bhios e ann an gnìomh fad na bliadhna dhan tèid an aithris ionmhais ullachadh.
3. Thèid na cunntasan ullachadh gus sealladh a thoirt a tha fìor is ceart den teachd-a-steach is den chaiteachas is den t-sruthadh-airgid airson na bliadhna ionmhais agus air an t-suidheachadh aig deireadh na bliadhna ionmhais.
4. Nochdaidh an stiùireadh seo mar leasachan ris an aithris air cunntasan.

Air a shoighneachadh le Ministearan na h-Alba

Ceann-latha 26/10/12

